

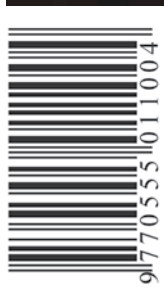
ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

pravoslavljje.rs : www.pravoslavljje.rs

Број 1136 Цена 90 динара 2.5 КМ 15. јул 2014. године Излази 1. и 15. у месецу

ISSN 0555-0114

9 770555 1011004

Високопреосвећени
Митрополит
загребачко-љубљански
Г. Порфирије

Званични приједи

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј примио је 27. јуна 2014. године у Патријаршији српској у Београду г. Ђузепеа Манца, амбасадора Италије у Србији. Пријему је присуствовао протојереј-ставрофор Стојадин Павловић, директор Патријаршијске управне канцеларије.

У присуству више архијереја Српске Православне Цркве, Патријарх српски Иринеј примио је, 30. јуна 2014, у Патријаршији српској у Београду надбискуп Доминика Мамбертија, секретара Свете столице за односе с државама, односно министра спољних послова државе Ватикана.

У надбискупој делегацији били су и апостолски нунције у Београду надбискуп Орландо Антонини и надбискуп београдски Станислав Хочевар.

Званичном пријему су присуствовали и Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије, Њихова Преосвештенства епископи: бачки Г. Иринеј, шабачки Г. Лаврентије, зворничко-тузлански Г. Хризостом, рашко-призренски Г. Теодосије и новоизабрани аустријско-швајцарски Г. Андреј.

Његова Светост Патријарх Иринеј примио је 1. јула 2014. у Патријаршији српској у Београду г. Константиноса Икономидиса, амбасадора Грчке у Србији.

Патријарх Иринеј примио је 3. јула 2014. у Патријаршији српској у Београду г. Марка Ђурића, директора Канцеларије за Косово и Метохију, и г. Марка Благојевића, представника Министарства спољних послова Републике Србије.

Истог дана, Патријарх Иринеј је у Патријаршији српској у Београду примио г. Кристијана Вигенина, министра спољних послова Бугарске.

Ивањдан

Његова Светост Патријарх српски Господин Иринеј је на празник Рођења Светог Јована Крститеља – Ивањдан начелствовао, поводом храмовне славе, Евхаристијским сабрањем у храму посвећеном овом Божјем угоднику на Централном гробљу у Београду.

Његовој Светости су саслуживали протојереји-ставрофори Бранко Топаловић, архијерејски намесник II београдски, Мирослав Миленковић, старешина Покровске цркве, Живадин Протић, старешина цркве на Карабурми; презвитер Борис Савић, службеник Светог Синода и духовник у Цркви Светог Марка; као и протођакони Томислав Милановић, Стеван Рапајић и ђакони Драган Танасијевић и Немања Ристић. Литургијско славље су својим појањем употребили појци студенти Православног богословског факултета Универзитета у Београду.

ПРАВОСЛАВЉЕ 1136

2

Активности Патријарха

4

Устоличен Митрополит
загребачко-љубљански
Порфирије

7

Освећен Храм Св. кнеза Лазара
и косовских мученика
у Андрићграду

8

Чији си ти, малени
народе српски?

Олга Симоновић

10

Православна вера
не зна за јуче, данас и сутра
Монах Игњатије Марковић

12

Срби и Први светски рат
1914–1918. године

Славица Лазић

16

Разговор са
проф. Јеленом Ердељан
Словенски Нови Јерусалими
Блатоје Пантелић

19

У спомен браће по оружју
Данко Сврахинић

20

Холистичка начела

Пројојереј Александар Михаиловић

23

О Лази Костићу у порти
Жарковачке цркве

Марина Милић Ајошоловић

24

Сарајевски атентат
и ирско питање

гр Александар Раковић

26

Босанска Крајина – постојбина
Гаврила Принципа кроз архивску
грађу (1914–1918)

Радован Пиљковић

28

Како нас је видео А. Рајс (13)

Свет је сазнао истину

Анђоније Ђурић

30

Алојзије Степинац и хришћанско
доживљавање историје

32

Украјински првонастир Митрополит
Владимир уснуо је у Господу

34

Живорад Васић (десетогодишњица
упокојења 1921–2004.)

Архимандрит Јован Радосављевић

37

Свет књиге

40

Наука, уметност, култура...

42

Кроз хришћански свет

44

Из живота Цркве

На насловној страни:

**Високопреосвећени Митрополит
загребачко-љубљански Г. Порфирије**

Фото: Ђакон Драган С. Танасијевић

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом
Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ
Митрополит црногорско-приморски др Амфилохије**Главни и одговорни уредник**
Презвитер др Александар Ђаковац**Оперативни уредник**
Срећко Петровић**Секретар редакције**
Снежана Крутиковић**Фотограф**
Ђакон Драган С. Танасијевић**Лектор и коректор**
Ђорђе Остојић**Чланови редакције**
Презвитер др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица ЛазићИзлази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар
и август двобој. Годишња претплата за нашу земљу је 1700
динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара.
Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске
Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.**Уплате не слати поштанском упутницом!**
Не слати девизне чекове!**Годишња претплата за иностранство:**Обична поштом је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35GBP;
авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.**Информативна служба:**Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDE33)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKIRSBG)
Beneficiary: RS35145007080000135615
Informativno Izdavacka Ustanova Srpske Pravoslavne Crkve,
Kralja Petra 5, Beograd
Charges: For the account of ordering customer**Телефони:****Редакција:** +381 11 30-25-116**Маркетинг:** +381 11 30-25-113**Претплата:** +381 11 30-25-103, 30-25-113, 064 17-83-786**e-mail:** pravoslavije@spc.rs – редакција

pretplata@spc.rs – претплата

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени
редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији.
Текстови и прилози објављени у „Православљу“ представљају
ставање аутора.Сва права задржана. Свако прештампавање, копирање,
умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова
ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и
представља повреду ауторског права и кривично дело.**Дизајн:** Coba.rs**Гrafичка припрема:** Срећко Петровић**Штампа:** „Политика“ А. Д.**Дистрибутер:** „Polydor“ д.о.о.,
Ломина 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
тел/факс: 032/717-322, 011/2461-138

СПР – Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

271.222 (497.11)**ISSN 0555-0114 = Православље****COBISS.SR-ID 16399106****Православље се штампа уз помоћ Управе
за сарадњу с Црквама и верским заједницама
Владе Републике Србије**

У Загребу

Устоличен Митрополит загребачко-љубљански Порфирије

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј увео је 13. јула 2014. г., на Светој Архијерејској Литургији у Саборном храму Преображења Господњег у Загребу, Високопреосвећеног Г. др Порфирија, досадашњег Епископа јегарског, у трон Митрополита загребачко-љубљанских.

Његовој Светости су, уз новоустоличеног Митрополита, саслуживали митрополити аркадијски Василије из Антиохијске Патријаршије и црногорско-приморски Амфилохије, Преосвећена господа епископи: карпасијски Г. Христофор из Кипарске Архиепископије, бачки Иринеј, избрани жички Јустин, аустралијско-новозеландски Иринеј и избрани аустријско-швајцарски Андреј.

Такође, саслуживали су и архимандрити лепавински Гаврило, избрани епископи: јегарски Јероним, средњоевропски Сергије, топлички Арсеније и тимочки Иларион, затим, протојереј-ставрофор др Саво Јовић, јеромонах Исихије из манастира Ковиља, презвитери Евстатије Анастасопулос и Харалампије Теодасис из Атине и Панајотис Костас са Кипра, као и ђакони: Владимир Руменић, Ненад

Радаковић и Прокопије, из Антиохијске Патријаршије.

Богослужењу је, поред господа епископа: осјечкопољског Лукијана, врањског Пахомија, шумадиј-

ског Јована, браничевског Игнатија, далматинског Фотија, бихаћко-петровачког Атанасија, захумско-херцеговачког Григорија, рашко-призренског Теодосија, горњокарловачког Герасима, крушевачког Давида, избраног славонског Јована, умировљеног звоничко-тузланског Василија и умировљеног захумско-херцеговачког Атанасија, присуствовало мноштво свештеника, као и монаси и монахиње из манастира: у Ковиљу, Крке у Далмацији, Жиче, Лепавине, Васкрсења Господњег у Каћу, Ваведена у Београду и других светих обитељи.

Устоличењу Митр. Порфирија присуствовали су и кардинал Јосип Бозанић; надбискуп Алесандро Дерико, апостолски нунције у Хрватској, надбискуп београдски Станислав Хочевар, бискупи: љубљански Андреј Главан, сисачки Владо Кошић, пожешки Антун Шкворчевић, цељски Станислав Липовшек, изасланик председника Србије Јасмина Митровић Марић, потпредседник Владе Србије Ивица Дачић, министар правде Никола Селаковић, министар спорта Вања Удовичић, градоначелник Загреба Милан Бандић,

председник Скупштине Републике Српске Игор Радојчић, председник Српског народног већа Милорад Пуповац, представници највиших државних институција, дипломатског кора, верских заједница и јавног живота Загреба, Хрватске и Србије.

Појали су хор Преображенске цркве под вођством госпође Иване Србљан, и хор Светоархангелске обитељи манастира у Ковиљу, са диригентом јерођаконом Јеротејем.

У трон Митрополита Епархије загребачко-љубљанске Г. Порфирија су увели Митр. аркадијски Г. Василије и

Животопис новоизабраног Митрополита загребачко-љубљанског Порфирија (Перића)

Новоизабрани Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије (Перић) рођен је 22. јула 1961. године у Бечеју од оца Радивоја и мајке Радојке. На крштењу је добио име Првослав. Основну школу је завршио у Чуругу, а Змај-Јовину гимназију у Новом Саду. Замонашен је по чину мале схиме од свог духовног оца, тада јеромонаха др Иринеја (Буловића), у манастиру Високи Дечани, на Томину недељу 1985. године.

Дипломирао је на Православном богословском факултету у Београду 1986. године, када га је блажене успомене Епископ рашко-призренски, а потоњи Патријарх српски Павле, у манастиру Свете Тројице у Муштутишту рукоположио у чин јерођакона.

На последипломским студијама у Атини борави од 1986. до 1990. године, када по благослову Епископа бачког др Иринеја долази у манастир Светих Архангела у Ковиљу, где је рукоположен у свештеномонашки чин и постављен за игумана.

За њим у манастир долази мноштво младих монаха и искушеника. То су године када манастир Ковиљ постаје духовна матица многим младим људима: интелектуалцима, уметницима, популарним глумцима и рок музичарима, поготово из Новог Сада и Београда. Од тада се игуман Порфирије посебно ангажује и на лечењу оболелих од болести зависности. У том циљу он 2005. године формира терапијску заједницу „Земља живих“, која је призната као најуспешнији пројекат за лечење наркоманије, а данас, под руководством Владике Порфирија, има више од стотину штићеника у камповима широм Србије.

На редовном заседању Светог Архијерејског Сабора СПЦ у Београду 14. маја 1999. године изабран је за Епископа јегарског, викара Епархије бачке.

На тему *Могућност познања Бога код Апостола Павла по тумачењу Светог Јована Златоустог*, докторирао је 2004. године на Богословском факултету Универзитета у Атини. Чувеног психијатра, академика др Владету Јеротића, на Богословском факултету је наследио на Катедри пастирске психологије. Његова предавања посећена су не само од студената матичног, него и других факултета у Београду.

Заједно са групом стручњака: психолога, лекара, криминолога, социолога, Владика Порфирије оснива грађанско удружење које се бави ресоцијализацијом

жртва деструктивних верских секти и култова. Епископ Порфирије је, већ деценију, не само председник Управног одбора, него и прави *spiritus movens* Хуманитарног фонда „Привредник“, који обезбеђује стипендије за велики број надарених, а сиромашних ученика и студената, без обзира на верску и националну припадност.

Републичка Скупштина га је, као представника свих Црква и верских заједница, 2005. године, изабрала за члана Савета Републичке радиодифузне агенције, а за свог председника Савет га је изабрао 2008. године. Као председник Савета Републичке радиодифузне агенције, Епископ Порфирије је заступао дугорочне интересе друштва и грађана, независно од политичких утицаја. У радиодифузном спектру Србије од тада се чују и црквене радио-станице. Дао је кључни допринос покретању низа радијских и телевизијских емисија које се баве религијским темама.

Свети Архијерејски Сабор му 2010. године поверава да утемељи свештеничку службу у Војсци Србије. Плодови његовог рада на том пољу нису само одговарајући законски прописи, већ и одабир војних капелана, организација и опремање храмова у касарнама и вршење првих богослужења.

Своје стручне богословске радове Епископ Порфирије је објављивао у часописима код нас и у свету. Учествовао је у великом броју научних конференција и симпозиона широм света.

Владика Порфирије, као један од најугледнијих савремених српских духовника и интелектуалаца, има изузетно широк круг пријатеља, на само у отаџбини, а односе личног пријатељства и блиске сарадње негује и са свештеницима и представницима других Црква и верских заједница.

Говори грчки, енглески и немачки, и служи се руским језиком, а његов стил комуникације увек је прилагођен саговорницима.

Еп. бачки Г. Иринеј. Уручивши архијерејски жезал Митрополиту Порфирију, Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј је између осталог рекао:

„Долазите на упражњени трон Митрополита Јована, који је на овом трону био више од 30 година и оставио трага у животу ове Епархије. Он је наставио пут својих претходника, као што и од Вас очекујемо да наставите свети пут својих претходника. ... Црква која Вас је изабрала жели да се у своме раду држите љубави Јеванђеља. То је најбољи пут и начин да се надиђу сви проблеми који постоје међу људима.“

Патријарх је обраћање Митрополиту Порфирију завршио речима очинске поуке, подршке и љубави, подсећајући на светле примере претходних митрополита на овој катедри: исповедника Доситеја, Митр. Дамаскина и Митр. Јована, позвавши Митрополита да своје богомдане дарове искористи на добро пре свега српског православног народа, али и браће римокатолика и других хришћана, као и да негује добре односе са свим другим народима и верама у Хрватској и Словенији. Затим се Патријарху Иринеју и присутнима обратио Митрополит Порфирије:

„Духу Светоме и сабору отаца Цркве наше благоизволе се да се мени најмањем међу свима додели жезал митрополита славне Митрополије загребачко-љубљанске.

Смирено исповедам пред живим Богом, пуноћом Цркве и вама оци, браћо и сестре да сам немоћан и слаб, да немам чиме да се похвалим осим слабостима и гресима својим! Осећам да нисам достојан наследник својих великих и светих претходника на овом трону: Светог исповедника Митрополита Доситеја, Митрополита Дамаскина и Митрополита Јована. Међутим, знам да ➔

успех у служењу Богу и ближњима не зависи од наших могућности не го од благодати која се „у немоћима показује савршено“ (2 Кор 12, 9). Дух дише где хоће и премудро бира управо „оно што је слабо пред светом да посрами оно што је јако“ (1. Кор 1, 27). Укрепљен овим павловским парадоксом и силом Јеванђеља Христовог, знам да можемо „све у Христу који нам моћ даје“ (Филип 4, 13) и знам да је „наша способност од Бога“ (2. Кор 3, 5).

Зато данас обузет надумном радошћу долазим у Загреб не у своје име него као епископ Цркве Христове, да будем смерни слуга у домостроју спасења, у телу и крви Христовој. Долазим у служби вишој од анђелске и херувимске, у служби епископској која је Икона Христова, која је продужавање Христовог првосвештеничког богослужења. Задатак ми је као епископу да сабирам у једно разједињени народ Божији, да изграђујем тело Христово, и да све водим у Царство Божије, да проповедам Јеванђеље, крштавам и служим божанственој Литургији која оприсутњује Царство небеско на земљи. Долазим са жељом да служим свима, да непрестано приносим себе другима на дар, да никада не тражим своје, него да увек, Христа ради делама за добробит ближњег.

Зато браћо свештеници, преподобни монаси, верни народе Божији, богоспасаване поверене ми Митрополије загребачко-љубљанске, на првом месту поздрављам вас литургијским возгласом: „Да буде благодат Господа нашег Исуса Христа и љубав Бога и Оца и заједница Светога Духа са свима вама“...

Долазим из Епархије бачке у којој вековима уз православце живе католици, протестанти, Јевреји, у новије време, браћа муслимани, као и припадници малих верских заједница. То је окружење у којем ме је учио мој духовни отац, овде присутни Владика Иринеј да: бити хришћанин, значи не само живети поред другог и просто га толерисати, него значи живети за другог, јер хришћанин у сваком човеку – независно од његове вере или нације,

препознаје живу икону Божију и у њему љуби свог боголиког брата или сестру. Хвала му на том дару! То је наша вера, њу ћу бескомпромисно на сваком месту и у сваком трену животом и речју сведочити и на њу ћу непрестано и вас подсећати браћо и сестре...

Рекао сам и понављаћу да долазим са радошћу, без предрасуда и отворена срца у односу на све грађане Хрватске и Словеније. Поздрављам све: католике, остале хришћане, браћу других вероисповести, али и атеисте и агностике. Увек ћу искрено бити спреман за дијалог са свим добронамерним људима. А дијалог и помирење ће бити начела која ћу настојати да примењујем у пракси јер верујем да су то вредности које извиру из саме сржи Христовог Јеванђеља...

Речи поуке које сте ми Ви, Ваша Светости упутили, убедљиво сведоче да Вас је Божја промисао довела на трон Светог Саве. Јер Свети Сава је, као благодатни брат Христов, како каже Свети Николај Жички и Охридски, прилазио свим кршћеним народима као браћи Христовој, а не као странац странцима. Народи су то осећали, и зато су Саву с љубављу примали, с поштовањем слушали и с тугом испраћали. Он није ходио по свету да прославља српски народ но да прославља Христа, љубав над љубављу. Због тога је свет заволевиши њега и његов народ заволео. И то је поука за мене, за моје свештенике и вернике. Ја јесам Србин, али сам пре свега хришћанин, а то је универзална вредност и зато ћу проповедати и сведочити Христа. Волим свој народ, али волим и волећу и све друге народе, сваког човека, сваку икону Божију. Зар је могуће другачије, кад Апостол Павле благовести: „Нема више Јудејца ни Јелина, нема више роба

ни слободнога, нема више мушког ни женског, јер сте ви сви један (човек) у Христу Исусу“...

Неће ми бити тешко да и овај лепо, песмом опевани бели Загреб град, волим, не тајно као што се воле они из завађених породица, како пева Арсен Дедић, песник који такође чини част и српској и хрватској култури, него јавно и транспарентно императивном љубављу Христовом. Истом љубављу волећу и Љубљану, као и све градове и сва места ове богоспасаване епархије као моје нове домовине...“

Митр. Порфирије је своје обраћање закључио захваљивањем Патр. Иринеју и Св. Арх. Сабору, свом духовном оцу Еп. бачком Иринеју, обитељи манастира Ковиљ и свима присутнима на устоличењу.

Свечаност устоличења настављена је трпезом љубави у загребачком хотелу Westin. Свечаном ручку су уз Патријарха Иринеја и архијереје, високодостојнике Римокатоличке Цркве у Хрватској и Словенији, присуствовали председник Републике Хрватске г. Иво Јосиповић, председник Сабора Хрватске г. Јосип Леко, изасланик председника Србије Јасмина Митровић Марић, потпредседник Владе Србије Ивица Дачић, градоначелник Загреба Милан Бандић, председник Скупштине Републике Српске Игор Радојчић, председник Српског народног већа Милорад Пуповац, представници највиших државних институција, дипломатског кора, верских заједница и јавног живота Загреба, Хрватске и Србије.

О. С.

Извор: *сйц.срб*

На Видовдан

Освећен Храм Св. кнеза Лазара и косовских мученика у Андрићграду

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј је на празник Св. кнеза Лазара и свих св. мученика српских – Видовдан, 28. јуна 2014, служио Свету Архијерејску Литургију и осветио Храм Светог кнеза Лазара и косовских мученика у комплексу Андрићграда уз саслужење Њ. П. епископа: захумско-херцеговачког Г. Григорија, аустралијско-новозеландског Г. Иринеја, канадског Г. Георгија, западноамеричког Г. Максима, стобијског Г. Давида, новоизабраног Митрополита загребачко-љубљанског Г. Порфирија, а у присуству бројног свештенства, монаштва Српске Православне Цркве и верујућег народа. Беседећи, Патријарх Иринеј је између осталог рекао: „Данашњи Видовдан слаavimo у најновијем храму подигнутом у славу кнеза Лазара, поред онога у Грачаници, Крушевцу, Врднику и свим ‘Лазарицама’ широм света где живи српски народ“, и додао: „Много је српских мученика од Косова до данас. Само Бог зна колико смо живота жртвовали за нашу слободу. И овај храм који је посвећен страдалнику за веру Христову, нашем кнезу Лазару, остаће да опомиње ко смо, шта смо, како би сачували своје име, своју културу и свој језик.“

Тим поводом Патријарх српски Иринеј је на предлог Владике захумско-херцеговачког Г. Григорија, а у име Светог Архијерејског Синода СПЦ одликовао Орденом краља Милутина председника РС Милорада Додика за „несебично помагање приликом изградње Храма цара Лазара у Андрићграду“. Орденом краља Милутина Патријарх је одликовао и ктитора ове цркве Емира Немању Кустурицу из Вишеграда, за „истрајно сведочење традиционалних хришћанских и задужбинарских вредности показаних нарочито изградњом храмова у Дрвенграду и Андрићграду“.

Видовданској Литургији у Цркви Светог цара Лазара и косовских мученика српских присуствова-

ли су престолонаследник Александар Карађорђевић, министар рада и борачко-инвалидске заштите РС Петар Ђокић, академик Матија Бећковић и режисер Емир Кустурица.

Поред видовданске молитве за све српске јунаке пострадале за веру Христову од Косова до данас,

у Лазаревом храму је обележена и слава Војске Републике Српске, а прослава је настављена у манастиру Пресвете Богородице у Добруну. Беседећи у манастиру, Патријарх Иринеј је говорио и о Сарајевском атентату и Гаврилу Принципу, оценивши да су Принцип и његови саборци били младићи одушевлени слободом и да би требало да историчари имају смелости и храбрости да кажу оно што је чињеница, да Србија није желела нити изазвала рат 1914. чији се почетак везује за Сарајевски атентат. „Наша историја није само збир славних битака и светих ратника. Наша историја постаје и стално правдање и доказивање сопствене невиности. Историја која нам се понавља овог Видовдана, када очигледно показујемо да нисмо терористи и крвници Великог рата“, рекао је између осталог Патријарх Српски.

Истог дана, у присуству највиших званичника Србије и РС, свечано је отворен и Андрићград. Тиме је на Видовдан обележена стогодишњица почетка Првог светског рата и Сарајевског атентата. „Само у миру можемо да се развијамо и идемо напред, и ником не желимо зло“, поручио је тим поводом премијер Србије Александар Вучић. „Српски народ у БиХ наставиће да се бори за аутономију“, рекао је премијер РС Милорад Додик. Емир Кустурица, идејни творац пројекта Андрићграда, поручио је да ће тај комплекс бити лекција како се чува идентитет једног народа.

О. С.

Извор: Епархија захумско-херцеговачка;

Инфо-служба СПЦ

Торжествена прослава Видовдана у СПЦ

Чији си ти, малени народе српски?

Св. Владика Николај Велимировић

Оља Стојановић

„Идимо, браћо и чеда, идимо у предстојећи нам подвиг гледајући на наградодавца Христа. Смрћу дужности послужимо, ... смрћу живот искупимо“

Непознати Раваничанин, *Житије Светиој кнеза Лазара*

И ове године Српска Православна Црква је прославила успомену на Св. кнеза Лазара и косовске мученике – севитиши се њиховог подвига, њихове жртве за крст часни и слободу златну.

У Грачаници

У манастиру Грачаница, 28. јуна 2014, свечано је прослављен Видовдан. Св. Арх. Литургију је служио Митрополит црногорско-приморски Г. др Амфилохије уз саслужење Њ. П. епископа: врањског Г. Пахомија, рашко-призренског Г. Теодосија, свештенства и монаштва из више епархија наше Свете Цркве. Литургији су присуствовали и званичници Владе Србије: министар правде г. Никола Селаковић, министар за рад г. Александар Вулин, директор Канцеларије за КиМ г. Марко Ђурић и представници локалне власти.

Након Литургије на Газиместану је служен парастос косовским јунацима. Парастосу је присуствовао и председник Србије г. Томислав Николић. Испред спо-

меника на Газиместану Митрополит Амфилохије се обратио присутнима беседом у којој је нагласио значај заједничког живота свих народа на Косову и Метохији истичући да историја треба да нас повезује, а не раздваја.

Митрополит је рекао да би подвиг Вмч. Лазара Косовског и Милоша Обилица требало да буде на уразумљење нама данас, и нама и косовским Албанцима који живе на КиМ. Велики албански витез, Ђорђе Кастриот Скендербег, за кога Његош пева да је срца Обилицевог, борио се као и косовски мученици – за слободу, за достојанство, за народ.

Преко витеза Скендербега, и Св. кнеза Лазара и Милоша Обилица, као и преко Преподобне мати Ангелине – Албанке, по скорашњим речима Патријарховим које је изрекао на освећењу Храма Христа Спаса у Тирани, треће мајке српског народа – поред Мајке Југовића, Мајке Јевросиме – наместо да се делимо, позвани смо да се сједињујемо и зближавамо борећи се за правду

и истину – рекао је у својој беседи Високопреосвећени. Безумни данашњи сукоби довели су до скрнављења спомена тих људи и тих витезова, али ми смо позвани да се угледамо на витеза Скендербега, на Св. Лазара Косовског, да сачувамо спомен на њих ради себе и ради свог потомства, и да се кроз заједнички подвиг збратимимо сећајући се да нема веће жртве него да ко да живот свој за ближње своје – нагласио је Митр. Амфилохије.

У Концељу

Епископ нишки Г. Јован служио је на Видовдан Свету Архијерејску Литургију у концељској Светоархангелској цркви. На Светој Литургији Преосвећени Владика је чином протојереја одликовао досадашњег јереја Трајка Стојиљковића, пароха у Житорађи, а ђакон и вероучитеља Немању Симића из Концеља Епископ је рукоположио у чин презвитера.

У наставку Свете Литургије служен је помен свима који положише животе своје од Косовске битке до данашњег дана.

Посебну радост овом празничном дану учинио је долазак оца Сергија, сабрата манастира Острог, који се, са благословом Преосвећеног Владике нишког након Свете Литургије, на пригодном програму у порти храма обратио свим присутнима.

У кондељској Светоархангелској цркви традиционално се одржава Видовдански сабор за који су и ове године уприличени пригодни говори и подела захвалница.

У Денковцу

На Видовдан, молитвени спомен свих војника, војсковођа и витезова који живот свој положише за одбрану отаџбине, до Косова, на Косову и по Косову, до данашњег дана дружина војника Христових у Православној Цркви Српској добила је још двојицу чланова.

Кроз молитвени чин полагања монашких завета пред Његовим Преосвештенством Епископом шумадијским Јованом и изабраним сабором свештенства, монаштва и народа Божијег, свој животе и све Богом дароване таланте, у чину мале схиме, посветили су на службу Богу и његовој Светој Цркви два млађа човека и тиме се придружили редовима војника Христових.

У манастиру Успења Пресвете Богородице – Денковцу, Владика Јован је извршио чин монашења двојице манастирске сабраће, брата Милоша Бијелића (1959), родом из Двора на Уни, који је завршио Вишу машинску школу, и брата Николу Милутиновића (1983), родом из Крагујевца, дипломираног теолога. Поверио их је небеском покровитељству Светог свештенослужитеља и исповедника православља Варнаве Хвостанског и Беочинског и Светог старца

Силуана, подвижника и испосника Атонског. Поучно слово које је Владика Јован изговорио новим монасима Варнави и Силуану, до дна бића затреперило је и срца свих осталих монаха и монахиња, сабраних под свод дома Мајке Божје у Денковцу. Владичине трезвене речи подсетиле су на тежину али и благодат монашког живота само ако је утемељен на врлинама од којих су смирење и послушност главни камени међаши. Са тим речима Владика је двојицу нових монаха предао у даље духовно старање Архимандриту Серафиму, настојатељу те свете обитељи. Невелика дружина монаха Шумадијске епархије добила је овим монашењем двојицу сабраће са надом и молитвом Господу да умножи и укрепи монашке редове у питомој Шумадији.

Текст и фото: П. Кондић

У Новом Саду

Његово Преосвештенство Епископ бачки Г. др Иринеј је, уз саслужење презвитера и ђаконџа, началствовао Евхаристијским сабрањем мноштва верног народа у Саборној цркви у Новом Саду. Празнично бдење уочи Видовдана служио је, уз саслужење презвитера и ђаконџа Саборне цркве, Епископ крушевачки Давид.

По сведочењу Владике Иринеја, „данашњи одељак из Светог Јеванђеља, Светог апостола Јована Богослова, најпре говори о страдању Господа Исуса Христа а потом и о страдању свих Његових угодника, Његових заједничара. Није случајно што у данашњем празнику слушамо овај јеванђелски одељак, јер је данашњи празник посвећен тајни мучеништва и страдања за Господа. Посебно је наглашено његово прослављање у нашој помесној Цркви не само због оних који су живот дали за слободу отаџбине него и у борби са онима који

су желели да у окове ставе нашу свету веру“, беседио је Преосвешћени Владика.

У Бирмингему

Молитвено прослављање Видовдана у Бирмингему у Великој Британији почело је Светом Литургијом, после које је одржан помен ктиторима и приложницима, војсковођама и војницима који положише своје животе за веру и отечество.

Свету Литургију и помен служио је свештеник Ненад Поповић у присуству Епископа британско-скандинавског Г. Доситеја и многобројног народа. Главна прослава отпочела је у недељу, 29. јуна, Светом Архијерејском Литургијом коју је служио Епископ Доситеј уз саслужење протојереја-ставрофора Милуна Костића и Горана Спајића из Лондона, протојереја-ставрофора Радмила Стокића из Дарбија, протојереја-ставрофора Жарка Недића из Бедфорда, протојереја-ставрофора Александра Илића из Халифакса и презвитера Ненада Поповића, новонареченог пароха бирмингамског.

У својој беседи Владика Доситеј је подсетио на значај Косова и Видовдана за опстанак српског народа – посебно у српској дијаспори.

На духовној академији након светог богослужења пригодну беседу одржао је почасни конзул Србије у Ирској г. Живко Јакшић, завршивши своју беседу речима: „Догодине, видимо се на Косову!“ У програму су учествовали КУД „Равна гора“ из Бирмингама и „Тромеђа“ из Лестера, одигравши предивне сплетове народних игара из Србије. ■■

Поводом четрдесет година епископске службе, педесет пет година од монашења, ступања у ђаконски и свештенички чин Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја

Православна вера не зна за јуче, данас и сутра

Монах Ићнаиџије Марковић, сабраи манастира Жежевица

И сам се потрудио да настави овим путем Патријарха Германа, Патријарха Павла, сведочећи и делом и речима

На празник Светих Козме и Дамјана ове године навршиће се пуне четири деценије епископске службе Његове Светости Патријарха српског Господина Иринеја.

Патријарх српски Иринеј је рођен у Видови код Чачка 28. августа 1930. године, од родитеља Здравка и Милијане. Крштено име му је било Мирослав. Основну школу је завршио у Пријевору, а по благослову својих духовника из манастира Преображења, где је провео годину дана, завршава нижу гимназију у Чачку и Призренску богословију (1948–1952. године).¹ По благослову Митрополита скопског Јосифа, администратора Епархије жичке, уписао је Богословски факултет у Београду 1952. године и на овом факултету је дипломирао 1957. године.

Пре пуних педесет и пет година, 21. октобра 1959. године, Патријарх српски Герман замонашио га је у манастиру Раковици, а онда рукоположио за јерођакон 25.

октобра у Цркви Свете Тројице у Београду (том приликом је освештан иконостас за ову цркву који је покљонио прота Миливоје Црвчанин) и за јеромонаха 27. октобра у Цркви Ружици.² Почетком новембра 1959. године постављен је за суплента Призренске богословије. Професорски испит положио је 1967. године са писменим радом из Светог Писма на тему „Рукописи Мртвог мора“. Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве школске 1962/63. године шаље јеромонаха Иринеја као стипендисту Светског савета цркава на једногодишње постдипломске студије на Богословски факултет у Атину, где је слушао предавања из Светог Писма Старог и Новог Завета.³ Јеромонах Иринеј се после посете светим местима древног тока и покљонења Светом гробу Господњем враћа у Призрен и у

њему остаје до 1968. године.⁴ Од 1968. до 1971. године постављен је за управника Монашке школе у манастиру Острог. После избора Архимандрита Методија Муждеке за Епископа тимочког (који је јеромонаху Иринеју био професор и ректор као ученику богословије, а онда и ректор и колега као професору), јеромонах Иринеј постаје 1971. године ректор Призренске богословије, као први од некадашњих ђака ове богословије који је постао њен ректор, а у време обележавања стогодишњице ове богословске школе. На овом положају остаје до избора за Епископа моравичког 1974. године.

Наречење новоизабраног Епископа обављено је у суботу, 13. јула 1974. године, у Саборној цркви у Београду, а сам чин наречења извршио је Патријарх српски Герман са Митрополитом дабробосанским Владиславом и епископима – сремским Макаријем, жичким Василијем, банатским Висарионом, рашко-призрен-

¹ М. С. Тимотијевић, „Биографија (Епископа моравичког Иринеја)“, *Православље*, 177–178, 1–15. август 1974, 5.

² „Хроника – Приједи, посете и службе Његове Светости Патријарха“, *Гласник Српске Православне Цркве*, 11–12, новембар-децембар 1959, 398.

³ О. Милан Д. Јанковић, „Наречење и хиротонија Епископа моравичког Иринеја“, *Гласник Српске Православне Цркве*, 8, август 1974, 174.

⁴ М. С. Тимотијевић, „Биографија (Епископа моравичког Иринеја)“, *Православље*, 177–178, 1–15. август 1974, 5.

ским Павлом, шабачко-ваљевским Јованом и аустралијско-новозеландским Николајем. Новоизабрани и наречени Епископ моравички Иринеј служио је, после наречења, Духовско бденије, уз саслужење четири свештеника и три ђаконa, у присуству православних Београђана, великог броја монаха и монахиња, пријатеља, сродника – међу њима је била и његова мајка. На бденију је певао октет Саборне цркве у Београду под руководством Љубише Лазаревића.

Хиротонија је обављена у недељу, 14. јула 1974. године, у Саборној цркви у Београду. Свету Архијерејску Литургију служио је Патријарх српски Герман са епископима – рашко-призренским Павлом, шабачко-ваљевским Јованом и аустралијско-новозеландским Николајем, уз саслужење 12 свештеника и свештеносмонаха, пет протођаконa и три ђаконa (присуствовали су и епископи сремски Макарије и банатски Висарион). Певао је хор Првог београдског певачког друштва, под руководством Драгана Радивојевића.⁵

Епископ моравички Иринеј је често за велике празнике служио Литургију у Богословији Светог Саве у Београду. Несебично је проповедао Јеванђеље Христово показујући мудру умешност, стрпљивост, достојанственост. О времену Патријарха Германа, чији је сатрудник био, и сам је рекао у поздраву сâмом Патријарху поводом његове крсне славе: „Ми и време смо сведоци да је море по коме плови брод-лађа наше Цркве веома узбуркано. Ветрови који дувају нису увек наклоњени путујућој лађи. Многе сциле и харибде, буре и хридине, представљају готово сталну опасност за брод. Али и поред опасности и искушења, брод наше Цркве пу-

тује сигурно своје циљу, свом мирном пристаништу, јер се његова крма налази у сигурним рукама Ваше Светости, који је своју личност, своје срце и свој ум, читаво своје биће везао за стену којој је име Христос...“⁶ И сâм се потрудио да настави овим путем Патријарха Германа, Патријарха Павла, сведочећи и делом и речима: „Православна вера не зна за јуче, данас и сутра. Она је увек у садашњости. Отуда је увек савремена и неизменљива... Чувајући Православље ми чувамо своје национално биће, свој духовни идентитет и своју слободу коју нам је даровао Бог као највећу драгоценост. Не треба се плашити тешкоћа и страдања ради вере јер се никоме не може ништа десити без воље и знања Оца нашега који је на небесима. Не

треба се плашити ни модерних бура које војују на брод Христов, јер Његов брод неустрашиво иде своје победоносном циљу...“⁷

Наредне 1975. године Епископ моравички Иринеј изабран је за Епископа упражњене Епархије нишке, после упокојења Епископа нишког др Јована Илића, а 2010. године за Патријарха Српског, после упокојења Патријарха Павла. Патријарх Иринеј је први који је од некадашњих ректора наших богословија изабран за Патријарха. ■■

Напомена:

У Гласнику ће бити објављен интегрални текст овог чланка, са беседама Његове Светости Патријарха Германа и тадашњег Епископа моравичког Иринеја, садашњег Патријарха Српског.

⁵ О. Милан Д. Јанковић, „Наречење и хиротонија Епископа моравичког Иринеја“, *Гласник Српске Православне Цркве*, 8, август 1974, 175.

⁶ „Поздрав Епископа моравичког Иринеја Његовој Светости Патријарху Српском на дан крсне славе“, *Православље*, 189, 1. фебруар 1975, 4.

⁷ Епископ моравички Иринеј, „Христов порука, са прославе Недеље Православља у Марковој цркви у Београду“, *Православље*, 193, 1. април 1975, 2.

Међународни научни скуп у САНУ

Срби и Први светски рат 1914–1918. године

Славица Лазић

Са председником Организационог одбора скупа академиком Драгољубом Живојиновићем разговарамо о томе да ли је овај скуп оправдао очекивања да се научно осветле политичке, друштвене, културне и духовне прилике пред почетак рата, током трајања и последице које је изазвао у историји Срба, али и других народа и држава Европе и света

Србија нема никакву одговорност за избијање Првог светског рата што су потврдили сви учесници скупа. Подстирекачи сукоба и искључиви кривци за избијање рата су Немачка и Аустроугарска. Уместо да подржи српску војску и опреми је за нове битке и борбе савезници су српску војску и народ изложили свим могућим притисцима, недаћама, пашњи, страдању, умирању и исцрпљености. Југословенски програм је Србија платила великом ценом. Рат је водио српски народ и српска војска на свом шлу и за то платио уништењем својегудства. Хрватска, Босна и Херцеговина и Словенија нису осетиле рат на својој територији. Ишло се из сукоба у сукоб, из невоље у невољу а међусобни односи народа у Краљевини СХС су остали заувек нерешени.

Најзначајнији научни скуп у Србији поводом стогодишњице почетка Првог светског рата организовали су Српска академија наука и уметности, Матица српска и Академија наука и уметности Републике Српске у згради САНУ од 13. до 15. јуна 2014. године. На скупу је учествовало шездесет најеминентнијих историчара и стручњака за Први светски рат, од тога осамнаест из иностранства (Бугарска, Грчка, Француска, Аустрија, Велика Британија, Русија, Мађарска, Пољска, Италија, Црна Гора и Чешка). Скуп је отворио председник САНУ академик Никола Хајдин, а госте и учеснике поздравили су председник Републике Србије Томислав Николић, председник Републике Српске Милорад Додик и Његова Светост Патријарх

српски Господин Иринеј, члан Почасног одбора, који је благословио скуп речима: „Ми данас не славио почетак рата већ сумирамо његове резултате и сећамо се страшних последица до тада највећег ратног сукоба који је донео огромне жртве нашем народу. Србији је рат био наметнут. Она је морала да уђе у њега по цену огромних жртава, јер је скоро сваки пети становник био лишен живота. Рат је велико зло без обзира на то од кога долази и сви данас треба да се трудимо да се никада више не понови. Ми хришћани морамо да ширимо мир молитвама. Одавде данас треба да пошаљемо само истину која ће нас излечити. Молим се Богу да истина буде у вашим речима и да донесе мир. Само ће нас истина спасити и сачувати.

Сви смо позвани да будемо мисионари мира. Нека је благословен овај скуп. Желим вам пуно успеха у вашем раду.“

Са председником Организационог одбора скупа академиком Драгољубом Живојиновићем разговарамо о томе да ли је овај скуп оправдао очекивања да се научно осветле политичке, друштвене, културне и духовне прилике пред почетак рата, током трајања и последице које је изазвао у историји Срба, али и других народа и држава Европе и света, са посебним освртом на актуелне покушаје ревизије историје који иду ка томе да се Србија оптужи као кривац за избијање Првог светског рата.

– Научни скуп је у потпуности оправдао наше намере да се сазнају нове историјске чињенице о учешћу Србије и нашим жртвама и држању великих сила које су после тог рата направиле нову политичку и географску карту света. Желели смо да подсетимо српски народ и свет на оно што смо дали у том рату за слободу, да смо се борили да очувамо част и да скинемо са Србије сваку одговорност за избијање рата која нам се приписује. Србија нема никакву одговорност за избијање Првог светског рата, што су потврдили сви учесници скупа. Подстрекачи сукоба и искључиви кривци за избијање рата су Немачка и Аустроугарска. На скупу у САНУ, професор Поге фон Штрадман са Оксфорда говорио је у свом излагању о немачким територијалним

плановима и изнео чињеницу да је почетком 1914. немачки ратни циљ био да пороби Европу. Немци су били спремни за рат.

Шта смо у Првом светском рату добили, а шта изгубили?

– Износе се различита мишљења, супротстављена и противречна – да ли је било боље да смо остали оно што смо били – Краљевина

ликих сила према малим земљама и народима је у сваком веку исто – мала земља је мала сила и мора да слуша и да се прилагођава ако хоће да преживи у сукобу. Велике силе интересују само њихови интереси. Све је увек било на нашу штету.

Нове чињенице сте саопштили први у свету у својој капиталној књизи *Невољни ратници, велике силе и солунски фронт (1914–1918)* коју сте припремали више од тридесет година у лондонским архивима. Документовано сте разоткрили српске илузије и заблуде о нашим савезницима. Јесу ли нам велике силе пријатељи?

– Има још документа који стоје на путу да се дође до потпуне истине. Велике силе често не желе да откривају своје методе које се често граниче са уценама. Закључио сам да ми заправо врло мало знамо, а то што знамо је непотпуно и нетачно. Енглези су нам били све друго само не пријатељи. Они су нас искористили за своје политичке циљеве, тако да је Ср-

бија изнела главни терет Првог светског рата. Српски народ је до ове књиге живео у илузији и заблуди називајући Енглезе својим пријатељима. Велика Британија као империјална сила штитила је своје интересе у Средоземљу, Блиском истоку, Турској, Египту, Суецком каналу и у Палестини. Балкан је није посебно интересо-

Патријарх српски Иринеј и председник Томислав Николић

Савезничка пријатељства

– Докле год је српска војска могла да се бори и док је била спремна да гине била је радо прихваћена од стране Велике Британије. Оног тренутка када се од Велике Британије тражило да она преузме свој део у борби, да њени људи гину, долазило је до неспоразума. Енглези, који сматрају себе великом силом, нису били спремни да своје људе жртвују за неког другог, него само за себе и своју империју. Њих је било баш брига да ли ће Срби да гину и колико ће их нестати. Такав је био њихов начин размишљања и понашања и у том смислу су доношене њихове одлуке.

Србија или је боље што смо ушли у Краљевину СХС. Настојимо да то осветлимо, као и улогу великих сила без којих Србија у том рату не би могла да опстане на победничкој страни. Савезници су нас понекад помагали, понекад заборављали. Никада нам нису дозволили да остваримо оно што смо реално могли. Понашање ве-

вао. Она није намеравала да уђе у рат против Аустроугарске јер је настојала да је сачува као велику силу, без обзира што је Аустроугарска била главни кривац за рат. Велика Британија је силом околности ушла у рат из страха да ће Русија изаћи на Средоземно море и то је требало спречити по сваку цену. Британски политичари, јавност и штампа су сматрали да је Србија продужена рука Царске Русије. Када је кренуо напад на Србију, цар Николај је јасно ставио до знања да ће Србији пружити помоћ и евентуално ући у рат. То се и десило. Русија је била наш једини пријатељ. После атентата у Сарајеву британска јавност је бацала камење на Србију као кривца за атентат. У нашој најтежој ситуацији, Енглези су водили хајку против Србије, уцењивали су нас и оптуживали да смо изазвали светско крвопролиће. Енглези нам никада нису били пријатељи, са презиром су се према нама односили још од 1903. Како је време пролазило све више се схватало да Србија није кривац и да је кривац Аустроугарска. То је прво признала штампа. А само из интереса, јер смо после почетних војничких победа постали потребни савезницима, постали су наши савезници.

Коју грешку је, према Вашим истраживањима, учинила Србија?

– Србија је направила грешку са становишта српских националних интереса када је децембра 1914. прогласила своје ратне циљеве на Скупштини. Најзначајније је било залагање да ће се Србија борити за ослобођење и уједињење своје браће Хрвата и Словенаца. Ти циљеви нису одговарали ни централним силама – Немачкој и Аустроугарској, али ни савезницима, пре

свега Енглеској. То је значило да ће Србија ратовати да растури монархију. То Енглези нису сматрали прихватљивим. Та одлука је Србији донела још непријатеља – Ватикан и Римокатоличку цркву. Ватикан је био заштитник једине римокатоличке династије и једине римокатоличке државе у целини, на европском копну.

Срби сами праве заблуде

– Нама је свако ко би нам пружио мали прст у том невољном времену био увек добродошао савезник, а ми смо га одмах проглашавали пријатељем. Ми и данас патимо од тих заблуда, не можемо да се ослободимо илузија. Нема пријатељства између великих и малих народа. Нема пријатељства између великих сила, нема пријатељства у политици. У питању су само интереси. Колико ће нам још бити потребно времена после свих ових искустава да то савладамо, не могу да кажем. То је болест која је присутна у нама, која је генетски везана за нас и ми никако да се тога ослободимо.

Широм Европе римокатоличко свештенство деловало је пропагандно против Србије и њених циљева, охрабривали су римокатолике да уђу у рат и обрачунају се са тим „балканским дивљацима“. Ватикан је то доживео као удар на римокатоличку веру. А то значи узбуну. Како ће се Римокатоличка црква снаћи у тој држави Срба, Хрвата и Словенаца у којој ће православни бити већина? То осетљиво питање у које је Србија ушла неопрезно није могао да реши Конкордат 1937. Све велике силе су своје ратне циљеве објавиле тек 1918. Нико се није журио као Србија која се залетела. То је била кардинална грешка Пашића, српске дипломатије и престолонаследника који је стајао иза те идеје. Ратне циљеве Србије су одбациле све велике силе, укључујући и Француску и Русију. Србија је остала сама. То Србији није било потребно. Провели смо

читав рат убеђујући своје савезнике у неопходност уједињења Јужних Словена.

Како је савезничка политика цепала живо етничко биће Србије?

– Уместо да подржи српску војску, да је опреми за нове битке и борбе, савезници су Србију, српску војску и народ изложили свим могућим притисцима, недаћама, патњи, страдању, умирању и исцрпљености. Године 1915. Србија је имала велике људске и материјалне губитке у сукобима са Аустроугарском. У пролеће Србију је захватио велики талас тифуса од кога је оболело и умрло око 300.000 људи. Савезници су, да би решили своје проблеме на Балкану, почели да преговарају са Италијом како би је увукли у рат и заузврат јој понудили значајне територијалне тековине

на Балкану. Србија је сматрала да би требало да тај простор њој припадне. То је довело до закључења Лондонског пакта којим се Италија обавезала да ће ући у рат у надокнаду за територије. Савезници су и Румунији нудили територије за које је Србија сматрала да јој припадају, пре свега Банат. Више није било лека – Румунија је постала велика препрека да Русија пружи било какву помоћ Србији, јер су то Румуни забранили и спречавали. Пошто се Бугарска спрема да уђе у рат, Русија није могла никако да помогне Србији преко Црног мора.

Коју следећу грешку је учинила српска влада и врховна команда, а коју сте Ви обелоданили?

– Српска врховна команда није имала решење за Солунски фронт. Када је Бугарска ушла у рат, Србија је требало одмах да је нападне док се њена војска

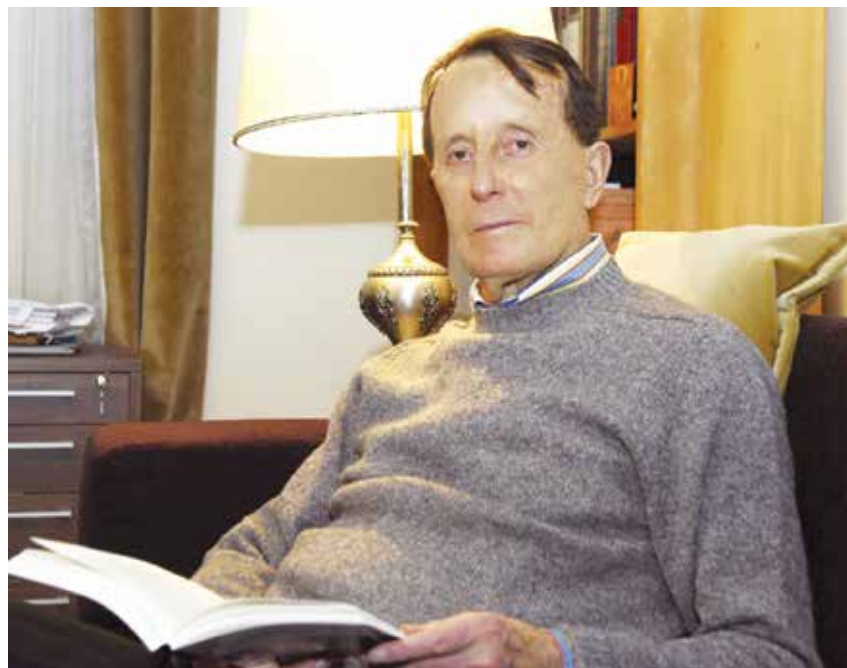
Да ли је било радова са скупу који су се бавили деловањем СПЦ у ратним збивањима?

– Павле Кондић је говорио о Православној Цркви у Црној Гори у Првом светском рату, а Радмила Радић на тему СПЦ у Првом светском рату. Сви реферати биће доступни у зборнику.

мобилисала и на тај начин да сачува моравску железницу. Енглези су претили говорећи да су Србија и Русија криве што је Бугарска ушла у рат на страни Централних сила. Пашић није био довољно одлучан да запоседне једину железничку пругу која је везивала Ниш и Солун. Неколико бугарских дивизија провалило је у Србију и запосело део вардарске железнице. То је имало катастрофалне последице – довело је до тога да српска војска и цивили који су напуштали земљу више ни су могли да иду возом до Солуна, него се морало ићи преко Косова на Албанију где је настрадало најмање 250.000 људи. На албанску обалу стигло је свега 151.000 исцрпљених, изгладнелих, босих и голих људи који су се кретали као авети кроз гудуре. Енглеска је, истине ради треба рећи, новцем покушавала да придобије Бугарску и осујети план српске војне команде радећи нам иза леђа.

Када су савезници пружили помоћ овим унесрећеним остацима српске армије? И то је ново откриће које сте обелоданили.

– Када су дошли на обалу, очекивали су да их савезници дочекају и транспортују. То се није десило. Грчки краљ Константин, кога су подржавали Енглези а за кога се зна да је био антисрпских уверења, забранио је у име своје владе улазак српске војске на грчку територију, што је практично значило да нема ништа

Драгољуб Р. Живојиновић (фото: www.povosti.rs)

од транспортовања војске и народа на Крф. Тек када је руски цар интервенисао и рекао да ће он почети преговоре о примирју са Немцима о изласку из рата уколико се српским трупам не пружи помоћ и уколико не буду транспортоване са албанске обале, савезници су се мало тргли, сломљен је енглески отпор. Највећу улогу одиграли су Французи. Снабдели су храном и лековима готово умируће војнике и цивиле, сместили их у шаторе, вратили их у борбено стање. Али, то је сада била мала војска, свега 145.000 преживелих. Србија више није имала где да мобилише људе за војску. Преживели су пребачени француским бродовима на солунски фронт. Енглези нису послали своје бродове.

Зашто се Велики рат сматра великом српском трагедијом?

– Исцрпљена, оболела војска враћала се својим кућама све до 1921. У међувремену, њихова домаћинства и породице су пропадале, многи су остали сакати и болесни. Многи се нису вратили са крвавог пута кроз Албанију и завршили су у дубинама Средоземног мора. Тек када је било јасно да Аустроугарска неће изаћи

из рата и да ће се борити заједно са Немачком до краја, савезници су рекли српској влади – одобравамо ваш југословенски програм. По коју цену? Рат је водио српски народ и војска на свом тлу и за то платио уништењем свог људства. Хрватска, Босна и Херцеговина и Словенија нису осетиле рат на својој територији. Ишло се из сукоба у сукоб, из невоље у невољу, а међусобни односи народа у Краљевини СХС су остали заувек нерешени.

Отрежњујуће речи војводе Живојина Мишића да нико не може да натера српске војнике да гину за ослобођење Хрвата и Словенаца, већ да за своју слободу морају да се изборе сами, коштали су војводу тога да је ускоро отеран у пензију?!

– То је зато што је наш престолонаследник Александар Карађорђевић као идеалиста желео и тражио да влада у великој држави, уместо у малој Србији. Мислио је, заједно са Пашићем, да је Југословенство решење за све наше јужнословенске сукобе и да ће се тиме решити верски сукоби између појединих народа. То није било могуће и тиме нас је увукао у велике невоље.

Разговор са проф. Јеленом Ердељан

Словенски Нови Јерусалими

Разговарао Блатоје Пантелић

Јелена Ердељан је доцент на Катедри за историју уметности Филозофској факултету Универзитета у Београду. Она је сигурно један од наших најзначајнијих истраживача средњовековне словенске уметничке баштине. Врло активно и успешно учествује у академском животу, не само у Србији него и свету. Досада је објавила на десетине радова, како на српском још и на енглеском, а иначе говори осам језика. Нејасно је повод за наш разговор је недавно објављивање њене књиге *Изабрана места – Конструисање Нових Јерусалима код православних Словена, у издању Института за теолошка истраживања Православне богословске факултета Београдске универзитета*.

На самом почетку било би нам од користи да знамо шта је то хијеротопија.

– Хијеротопија је термин прихваћен у савременој историографији да би се њиме означио интердисциплинарни приступ у проучавању настајања, визуелног обликовања и функционисања сакралних простора. Архитектура, скулптура, сликарство, звук појања, кретање, мирис тамјана, све су то елементи који учествују у стварању физичких али и сензорних оквира сакралног простора у којем се одвија служба Божија и који је стога и место пројављивања благодати. Хијеротопија, иако у науци релативно нов термин и нов заокружени начин посматрања и проучавања сакралних простора, заправо се ослања и изво-

ди свој смисао из хијеропластије, термина који употребљава још Дионисије Ареопagit.

Реците нам нешто више о феномену „Нових Јерусалима“, који је тема ваше књиге *Изабрана места*.

– Феномен Нових Јерусалима јесте феномен стварања центара према принципима али и ослањајући се на историјска средства којима је још у старозаветно време конструисан идентитет Јерусалима као центра васељене. У самом језгру и суштини феномена Нових Јерусалима лежи феномен преношења светости и преношења моћи, која је утемељена на тој светости. Он се тиче питања присуства силе Божије у једном месту и једном времену на путу

као остварењу пуноће времена, по Промислу Божијем. У историјској димензији могло би се рећи да се феномен Нових Јерусалима може идентификовати и као феномен полицентричности.

Цариград је парадигма хијеротопског деловања средњовековног човека. Колико је јерусалимски идентитет Цариграда утицао на конституисање истог идентитета престоних градова православних Словена – Трнова,

Београда и Москве – које сте посебно обрадили у вашој поменутој књизи?

– У великој, пресудној мери. Историјски пример Цариграда, парадигме хришћанске престонице као Новог Јерусалима, био је у читавој хришћанској икумени доживљаван као „око васељене“, „пупак света“, универзум у малом, чији је укупни урбани простор био поистовећен са сопственим сакралним центром, Црквом Свете Софије и Великом палатом. Читав град је заправо

функционисао као позорница ритуалних радњи у оквиру којих су се залог његовог богомизабраног и богомчуваног статуса износиле у јавност, при чему су цар и патријарх уз своје пратње и хијерархијски потчињене саслужитеље фигурирали као земаљска слика Небеског царства. У очима средњовековног човека Цариград је био свети град, место у којем се очекује Други долазак. Као такав описиван је у текстовима путника и поклоника који су, крећући се од светиње до светиње, градски ➔

Избор из библиографије проф. Јелене Ердџан

Средњовековни надгробни споменици у области Раса, Београд 1996.

„The Role of Jerusalem in Serbian Culture of the Middle Ages, Translation Hierosolymi and the Formation of the Serbian Medieval State“, Jerusalem in Slavic Cultures and Religious Traditions, Second World Congress on Interaction of Cultures, Jerusalem 1996.

„Heavenly Jerusalem as the Topos of the Ideal City: Belgrade, A Capital in Medieval Serbia“, The Intertwining of Cultures: Medieval and Baroque Art from Budapest to Kotor, Conference on Serbian and Montenegrin Art and History, London 2001.

„Popular Funerary Art in Medieval Serbia. A Pagan Undercurrent“, XXe Congres international des Etudes byzantines, Pre-actes, III. Communications Libres, Paris 2001, 253.

„Београд као Нови Јерусалим. Размишљања о рецепцији једног топоса у доба деспота Стефана Лазаревића“, Зборник радова Византолошког института XLIII, Београд 2006, 97–110.

„Appropriation of Constantinopolitan identity in the late Middle Ages: the case of Trnovo and Belgrade“, Proceedings of the 21st International Congress of Byzantine Studies, Vol. III, ed. by F. K. Haarer and E. Jeffreys, London 2006, 67–68.

Манастир Јошаница, Београд 2008. (коаутори Б. Цветковић, И. Стевовић).

„New Jerusalems in the Balkans: Translation of Sacred Space in the Local Context“, New Jerusalems, The Translation of Sacred Spaces in Christian Culture, Material from the International Symposium, ed. by A. Lidov, Moscow 2009, 458–474.

„Strategies of Constructing Jerusalem in Medieval Serbia“, International Conference Visual Constructs of Jerusalem, Abstracts Booklet, ed. by Bienen Kuehnell, The Hebrew University of Jerusalem 2010, 34.

„Jewish Funerary Monuments from Niš: A Comparative Analysis of Form and Iconography“, El Presente: Studies in Sephardic Culture, vol. 4, Ben Gurion University of the Negev, Bersheeba 2010, 1–20.

„New Jerusalems as New Constantinoples? Reflections on the reasons and principles of 'Translatio Constantinopoleos'“, Slavica Orthodoxa, ΔΧΑΕ 32 (2011), 11–18.

„Common Traits and Particularities of Christian, Jewish and Muslim Funerary Art in the Ottoman Balkans“, Common Culture and Particular Identities: Christians, Jews and Muslims in the Ottoman Balkans (15th–20th century), Abstracts of Papers, ed. by E. Papo, N. Makuljević, Belgrade 2011, 20.

„Studenica. All Things Constantinopolitan“, ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ, Зборник радова у част 40 година Института за историју уметности Филозофског факултета Универзитета у Београду, ур. И. Стевовић, пом. ур. Ј. Ердџан, Београд 2012, 93–101.

„Studenica. A New Perspective?“, Proceedings of the International Conference Held on 15 December 2008 at the University of Cologne, M. Angar, C. Sode eds. (Studien und Texte zur Byzantinistik 8, Herausgegeben von Claudia Sode), Peter Lang GmbH Internationaler Verlag der Wissenschaften, Frankfurt am Main 2013, 33–43.

„Византијско-српски односи. Уметност“, Српска енциклопедија, том 2, Матица српска, САНУ, 2013, 372–376.

простор доживљавали као просторну икону чији је сакрални смисао далеко надилазио његове урбанистичко-просторне реалије. Те светиње, реликвије и чудотворне иконе, чиниле су основу хијеротопског програма Цариграда око којег је, у духовном, идеолошком, па стога и просторном, визуелном смислу, конструисан његов идентитет као Новог Јерусалима. И у историјском, политичком смислу и у сфери митологизованих перцепција, словенски народи и државе су у средњем веку такву престоницу царства доживљавали као извор богомдароване силе и власти. Као резултат тога, од Симеоновог Првог бугарског царства до Московског царства Ивана Грозног део установљавања сопственог идентитета словенских држава била је, по дефиницији, апропријација цариградског идентитета.

Који су најзначајнији резултати до којих сте дошли истражујући „јерусалимизацију“ Трнова, Београда и Москве?

– Истраживања започета радом на овој књизи свакако су само почетак оних која ће се, надам се, наставити не само у мом већ и у раду мојих млађих колега и сарадника. Оно што се већ и сада јавља као један од резултата јесу специфичности сваког појединачног примера, условљене историјски различитим а опет суштински истом рецепцијом примера устано-

вљеног у Цариграду као престоници Ромејског царства. У сваком случају, сваки пример понаособ, али и сви заједно, имајући нарочито у виду историјске и духовне везе између три поменуте престонице словенских држава у средњем веку, показују меру у којој су те средине биле способне да разумеју и креативно реализују престонички програм у којем је садржана сложена структура мишљења и веровања и који отвара читаве светове духовног, идеолошког и визуелног искуства. Управо то показује утемељеност тих средина на водећим културним моделима и способност комуникације са главним токовима цивилизације тог времена.

За крај, реците нам на којим истраживачким пројектима тренутно радите и да ли ускоро можемо да очекујемо и неку нову књигу?

– Више је пројеката на којима тренутно радим. Један од њих носи радни наслов *Royal Women, Social Networks and Politics of Patronage in Medieval Serbia* а тиче

се улоге жена у остваривању комуникације, размени идеја и ктиторској делатности у средњовековној Србији. Други, на којем као и на претходно поменутом сарађујем се колегама из Србије и иностранства, Енглеске, Бугарске, Израела, тиче се односа апокалиптичке, апокрифне књижевности и визуелне културе средњег века. На јесен би требало да буде приведен крају и рад на новој књизи посвећеној изабраним питањима визуелне културе на Медитерану и простору југоисточне Европе у периоду између 1000. и 1204. године. ■

Ваш деда је Милош Ердџан, познати професор Богословског факултета Српске Православне Цркве. У којој мери је он утицао на ваш рад?

– То је речима готово немогуће изразити. Свакако да је моје одрастање у окружењу у којем се говорило о јеврејској и арамејској граматици, Навукодоносору и Храму, у којем су звучне виљушке увек биле на дохват руке ради савршене интонације појања на различитим језицима свих Православних Цркава широм света, од Финске до Грчке, у којем је међу мојим омиљеним играчкама био караван камила од маслиновог дрвета донет из Јерусалима, оставило најдубље трага и утрло пут мојим интересовањима. Више од свега на мене је ипак утицала дедина дубока посвећеност и преданост, не само звању професора и ђакона, већ његова огромна људска емпатија и истанчана способност разумевања и комуницирања са најразличитијим људима из најразличитијих култура.

Симбол пријатељства српског и руског народа

У спомен браће по оружју

Руски некропољ, комплекс гробница на београдском Новом гробљу (парцеле 80, 80а, 90 и 90а), обухвата 755 гробних места око Иверске капеле (1931. г.), копије кремаљске цркве која је срушена 1929. године. На њему су сахрањивани руски емигранти који су у Београд дошли након Октобарске револуције 1917. године, од којих су бројни оставили дубок траг на друштвени, научни и културни живот, док је у гробници испод капеле сахрањен Митрополит Антоније Храповицки. Важан и најупечатљивији део овог комплекса чини и Руска ко-стурница или споменик Руске славе који је изграђен 1935. године по замисли талентованог и свестраног Романа Николајевича Верховскоја, архитекте, сликара и вајара.

Спомеником Руске славе доминира камена фигура војводе небеских сила Арханђела Михаила са усправљеним крилима, који око десне руке држи раскинут ланац, док левом металним мачем пробада аждају у подножју својих ногу. Само стабло споменика израђено је у виду артиљеријске гранате на чијој средини је на благо истакнутом крсту знамење руских царева – двоглави орао са грбом Москве на грудима и амблемима руских земаља на крилима – а назначена је и година „1914“. На левој страни стабла уклесан је текст на руском језику: „Вечна слава императору Николају II и два милиона руских војника Великог рата“, док се на десној налази натпис на српском којим се одаје признање „храбро палој браћи Русима“. У дну десне стране постоља налази фигура руског војника у клечећем

положају са заставом. У самом подножју грађевине налази се крипта на чија су три прозора у стаклу изображени двоглави орлови.

Споменик Руске славе први је меморијал посвећен руском цару Николају II, као и изгинулим руским ратницима од 1914. до 1918. У самој крипти налазе се посмртни остаци 387 официра и војника руског експедиционог корпуса који су погинули између 1916. и 1918. године на Солунском фронту, 136 официра и војника погинулих у одбрани Београда, али и четворице руских ратних заробљеника које су стрелили Аустријанци у Горажду јер су одбили да утоваре муницију за фронт, те двојице морнара са брода „Тираспољ“ погинулих код Кладова, као и око сто војника преминулих у болницама.

У стручној јавности ова грађевина сматра се успелом и оцењена је као „синтеза рускоправославних уметничких традиција и извесних стилских елемената сецесије“, док је „доминантна пластична, готово скулпторска презентација снажне композиције, омогућила Верховскоју да искрено изрази симболику страдалништва сопственог народа“ (А. Кадијевић).

Иако се за овако значајан споменик место чини недовољно прикладним, може се рећи да га је оно на свој начин и сачувало од комунистичког односа према верској и монархистичкој симболици, па самим тим и од рушења. Обнова која је у току враћа некадашњи сјај овом важном симболу пријатељства српског и руског народа.

Текст и фотографије:

Данко Стирахинић

– Теологија и наука у дијалогу (8) –

Холистичка начела

Прошјереј Александар Михаиловић

– Има ли холизма у теологији? –

Однос између класичног и квантног описа стварности био би сличан односу између обичне фотографије и холограма. Класични описи стварности преносе само локализоване слике стварности, док су квантни описи холограмски. У физици и њеним философским интерпретацијама говори се о холограмском уму и теоријама мозга, које сматрају да се мисаони холограми могу записивати на квантним нивоима, јер је људска свест део космичког холограма и има приступ холограмској слици космоса као целини. Физичар Дејвид Бом говорио је о холограмском моделу универзума у којем су материја и свест у непрекидној интеракцији.

Захваљујући нелокалним везама које владају унутар наше реалности, постоји квантна меморија у свим слојевима, од елементарних честица до међугалактичких димензија, те су захваљујући њој меморисани сви догађаји од Великог праска и настанка живота, до даноноћ-

них морских таласа и шума свих бића.

Путујући, даље, од квантних слојева ка макромолекуларним, стижемо до холограмског устројства ћелија и живота као таквог, јер ни жива бића не можемо посматрати као редукционистичке скупове молекуларних јединица. Атомски и молекулски ентитети су холистички обједињени, и као такви се простиру на „више делове“ као што су ланци ДНК ћелија, ткива и, коначно, целовито наше биће, чије се функционисање усмерава под дејством целине, путем интеракције са околином и другим бићима.

Живи свет се супротставља повећању ентропије уз помоћ метаболизма, раста, хомеостазе, успостављања динамичке равнотеже и одржавања минималне унутрашње енергије, кроз укључивање у термодинамичке

отворене процесе. Жива бића су хармонизована и ритмичка, захваљујући „динамичком плесу“ квантног холосвета и његовим осцилацијама, флукутацијама, вибрацијама и таласима, све до интеракције са околином и целовитим еко-системом. Читава биосфера је у интегрисаној уређености и холистичкој свеповезаности, у организованом степенастом поретку или хијерархијском укључењу једних у друге. Биосфера као глобални еколошки систем би представљала врхунско јединство живе и неживе природе, јер обухвата сав простор Земље која је својеврсни холосвет. Све њене компоненте везане су биогехемијским циклусима размене материје и енергије у чијем центру се налази човек као круна холистичке еволутивности.

Делови света поседују особине у контексту целине и цели-

на је та која управља деловима. У духу ових начела развила се холистичка медицина и холистички појам исцељења. Узрок болести више

Атомски и молекулски ентитети су холистички обједињени, и као такви се простиру на „више делове“ као што су ланци ДНК ћелија, ткива и, коначно, целовито наше биће, чије се функционисање усмерава под дејством целине, путем интеракције са околином и другим бићима.

није био на локалном, већ на холистичком плану. Болест би настала услед губитка холистичке равнотеже са природом и својом сопственошћу, будући да је човек мали холосвет у интеракцији са свим бићима из којих црпе или болест или здравље. Као алтернативу класичној, редукционистичкој, присталице холистичке медицине користе источњачке методе у лечењу, попут јоге, тај чи чуана, медитације, акупунктуре, различите видове и начине одржавања целовитог биоенергетског тока. У оквирима холистичке медицине, жива бића, човек и космос посматрани су као сложени екосистем.

Холистичко лечење се спроводи алтернативним методама – додиром, разговором, мисаоним прихватањем и љубављу, јер је свака наша мисао као интеракција са космосом у стању да осећања целовитости спроведе у све делове тела, што би значило да треба лечити човека као целину. Неки аутори чак сматрају да је комплетна психосоматика, дакле човек као целина, један квантни холограм, чији су делови (органи, ткива, ћелије и ДНК) квантно-холограмско структурирани, јер носе информацију о целини омогућајући квантно-информациону фракталну спрегу између различитих поменутих делова, као и лечење уз помоћ акупунктурних метода. Људски акупунктурни систем је, по њиховом мишљењу, једини макроскопски квантни систем у људском телу (док мозак није!), јер је повезан са свешћу и психосоматиком, те би се лечење спроводило квантно-холистичком акупунктуром.

Узрок болести али и природе је холистички и нелокалан, од целине ка деловима, јер ништа није изоловано. Квалитета у природи је много, јер је сваки

квалитет пут, а сваки пут циљ, док су природни процеси релације и односи. Посматрач и посматрано се поистовећују у интеракцијама, јер је космос живи организам којег холизам замишља као велику свест (описану квантном таласном функцијом) са потенцијалним могућностима, иза којих се даље, еволуцијом, може развити бескрајно мноштво светова.

Јединство је, у контексту холистичких начела, јединство ума и природе, и њега је могуће остварити продирањем у тајне природе уз помоћ источњачких медитација кроз које се остварује трансцендентална повезаност са целином.

Заступници холистичких принципа сматрају да је човеков циљ остварење оног јединства о којем су вековима училе источњачке традиције древне Кине, Јапана или Индије. Наслеђе Далеког истока је велико и широко, са разноврсним садржајима који наводе на закључке у духу холизма.

У Кини постоји таоистичка мисао чији је зачетник Лао Це (VI век пре Христа), која учи о таоу као крајњој реалности (или путу) у којој треба да учествују све ствари. Основно својство таоа је циклична природа свих појава, њихово кружно настајање и нестајање. Границе тих промена (настајања и нестајања) називају се јин и јанг. Пар јин–јанг је темељни појам, принцип који управља свим кретањима таоа, те се цео живот заснива на равнотежи та два начела. Данашњи холистичари често користе овај појмовни пар при тумачењу процеса у природи. Јин и јанг су приказани као однос светлог и тамног, мушког и женског, неба и земље, мировања и кретања, или као две силе од којих се једна повлачи пред другом онда ка да ова друга достигне врхунац,

Таоистички монах (фото: wikipedia.org)

имајући истовремено у себи и своју супротност. Равнотежа јин и јанга у кинеској медицини представља здравље, складност и целовитост, јер су делови тела и унутрашњи органи, заправо јин и јанг органи. Холистичка медицина данас добрим делом прихвата пар јин и јанг и њихово таоистичко тумачење.

Могли бисмо даље да наводимо холистичка начела у друштвеним наукама што би знатно проширило овај текст. Све у свему, холизам је данас популаран у природним наукама јер успешно умирује човеков неспокој који је изазван деобама, расцепима и поделама у свакој равни живота. Холизам има ограничења, он сам није холистичан. Описујући природу, не указује на коначно решење проблема светске подељености, пропадљивости и смрти.

Покушаћемо, у наставку, да укажемо на решење проблема које има теологија Православне Цркве.

У дијалогу са холистичким начелима, одмах на почетку истакнимо тему о разлици између нестворене и створене реалности. Природне науке, уколико ➔

Фото: wikimedia.org

говоре о творевини (сматрајући је или не – створеном), заустављају се на почетку, не испитујући шта је било пре и да ли је ичег и било, отварајући тиме врата философији питањем: „Зашто постоји нешто, а не ништа?“ Философија, пак, ако испитује нестворену реалност (Бога), не чини то на начин на који то чини теологија, јер остаје у својим аналогијама „везана“ за свет или створену реалност. Напоменимо само да у филозофији још није дошло до радикалног одвајања нествореног од створеног, у онтолошком смислу, или до ослобађања од наслеђене ускиократичности која је још у оквирима јелинске мисли и менталитета. Но, пређимо на теолошка начела.

За теологију је нестворена реалност Бог, Који ни од кога није доведен у биће. Постоји одувек, слободан од Себе, у том смислу да постоји зато што хоће сопствено постојање јер је и узрок сопственом постојању. Осим тога, за Цркву Бог није сам. Бог је Света Тројица, заједница Три Личности: Оца, Сина и Светога Духа, у чему је суштинска разлика хришћанства од осталих религија. Супротно нествореној,

постоји створена реалност. То је читав свет (космос или творевина) са човеком на челу. За њу је основно то да је ступила у постојање ни из чега, вољом другог (Бога), од чије воље зависи, што значи да није морала да постоји. Уколико се препусти себи, може имати крај у ништавилу, јер нема ничег у њој што би је одржавало у постојању.

Између Бога Који је нестворен и створеног света не постоји сродност у онтолошком и органском смислу, јер су радикално одвојени. Унутар Бога, у Његовом уму, никада нису постојале вечне идеје о свету, које су „поред“ или „наспрам“ Бога. Са друге стране, свету није заложена нека унутрашња бесмртност, супстанцијалистичка божанственост, јер Бог није створио другог „бога“ или вечност по себи, која би обезбедила опстанак и бесмртност. Било каква природна сродност света са Богом или његова бесмртност по себи дата на почетку, страна је библијском јудеохришћанском наслеђу.

Из полазишта да је свет створен произлази низ последица од егзистенцијалног значаја. Једна је та да је смртан, пропадљив и да тежи повратку у стање од пре

стварања, уколико остане затворен унутар својих граница. Од таквог стања може га избавити само однос (у онтолошком смислу) или сједињење са нествореном стварношћу (са Богом). Ослањање на сопствене снаге, на природне потенцијале или изворе који постоје у творевини је јалово. Оивичен је ништавилем, док ентропија расте тежећи смрти од микро до мега димензија. Смртни процеси и пропадање нису у стању сами да се зауставе, нити да уз помоћ човекових покушаја достигну бесмртност. Свету и човеку је потребан Бог и сједињење са Њим, како би превладали своје пропадљиво стање. Пантеистичко решење је искључено, будући да не постоји нека иманентна божанственост. Ово савремени холистичари као да не уочавају. Стога је важно нагласити да између Бога и света „стоји“ онтолошки јаз. Унутар Бога нема ничег створеног, док у човеку нема ничег божанског, бесмртног или нествореног. Ово су две парадигме, два теолошка начела проистекла из библијског и црквеног предања. Стога је пантеизам искључен.

– наставиће се –

О Лази Костићу у порти Жарковачке цркве

Велики пропуст сте направили у организацији. Нисте нам рекли да понесемо довољно марамица да бисмо преживели ово вече“, једногласно је реаговање гостију уочи празника Светог Јована Шангајског ове године у порти Вазнесењске цркве у Жаркову, након наступа јединственог хора Исон, под вођством Миодрага Мише Близанца из Новог Сада. Тог дана је прослављена, други пут по реду, слава Лазиних амбасадора – најмлађих чланова Фондације „Лаза Костић“, основане 1991. у Лондону са циљем промовисања дела свестраног великана и ширењем српске културе и уметности у свету. Окупљени су могли да се увере у многобројне таленте чланова хора Исон, који су својим наступањем померили фокус посматрања људи „са посебним потребама“ на изузетне личности посебних квалитета – или личности посебних благослова, како их је окарактерисао блаженопочивши Патријарх Павле у разговору са Мишом Близанцем.

Централна тема догађаја је било предавање под називом „Лаза Костић и православље“ које је одржао презвитер др Оливер Суботић. У свом концизном и документованом излагању, предавач је изложио чињенице о развоју вере код др Лазе Костића и о њеној дубини коју је доживео на врхунцу своје делатности, што се најбоље види у покајно-молитвеном односу према Богородици израженом кроз песму *Santa Maria della Salute*. Према речима предавача, Лазу Костића можемо слободно назвати нашим братом у Христу Господу – својом жртвом за српски народ, односом према православним светињама и генезом стваралаштва Лаза је јасно показао којој вери припа-

да. Истакнуто је и да је рођен на Света Три Јерарха што има мистичку конотацију када се упореде знање, беседнички дар и бриљантан књижевни стил које је као дар Божији добио управо по примеру тих светитеља.

По речима председника Фондације, господина Драгана Кojiћа, Лазина величина, као што је увек присутно у нашем народу, није била довољно призната ни за Костићевог живота, а ни сада, и ту је активност Фондације значајна јер се труди да подигне нашу свест о ономе што нам Лаза оставио. Сво троје говорника, укључујући и Марину Милић Апостоловић, оснивача и управитеља Фондације, сложили су се да је Лаза Костић узор у истрајности и залагању за непролазне вредности и умножавању таланата, што треба и сами да следимо.

Песму „Светлост деци“, посвећену Светом Јовану Шангајском, надахнуто су одрецитовали најмлађи представници Лазиних амбасадора: Давид Мехмедовић Бракус, Ника Лујић и Иван Вујаклија, који су се за то припремали посетом Саборној цркви у којој су цели-

вали иконе и мошти овог светитеља. Написана је за преславу Фондације, а на изненађење и радост присутних, хор Исон је ову песму и отпевао.

Коло српских сестара Св. Сава, парохијани Вазнесењске цркве у Жаркову, пријатељи Фондације и многи други су се здушно ујединили око послужења и целокупне организације, те је слава протекла у духу заједништва – удружени око неговања истих вредности, где смо сви били уједно и домаћини и гости.

Марина Милић Апостоловић

– Поводом 100 година од почетка Првог светског рата –

Сарајевски атентат и ирско питање

Атентат на аустроугарског престолонаследника у Сарајеву, ултиматум Србији и крах немачких напора да Британију уведу у грађански рат

др Александар Раковић

Када је о Великој Британији реч, Немачка је имала намеру да у Ирској, у то време у срцу Британске империје, грађанским ратом између протестаната и римокатолика одаљи Лондон од надолazeћих европских и светских сукоба најширих размера

Немачка и Аустроугарска су годинама пред Први светски рат ковале планове о великом европском и светском сукобу. О томе су темељно промишљале а један од главних напора био је усмерен да изван рата остану Велика Британија и Сједињене Америчке Државе. Када је о Великој Британији реч, Немачка је имала намеру да у Ирској, у то време у срцу Британске империје, грађанским ратом између протестаната и римокатолика одаљи Лондон од надолazeћих европских и светских сукоба најширих размера. Такође, када је о Сједињеним Америчким Државама реч, Немачка је у сарадњи са Ватиканом и ирском дијаспором на америчком тлу радила све како би се прекоокеанска сила држала неутрално. Ни на једном ни на другом пољу нису имали успеха.

Али, како је атентат на аустроугарског престолонаследника Франца Фердинанда у Сарајеву, који су извршили српски родољуби, спасао Велику Британију од грађанског рата на ирском тлу?

Немачко војно уплитање у Ирској почело је током априла 1913.

допремањем оружја алстерским протестантским паравојним формацијама. Немачка је искрцала нови контингент оружја за протестантску паравојску крајем априла 1914. Испоруке оружја ирским сепаратистичким паравојним формацијама стигле су, као и алстерским унионистима, из Немачке.

О драматичним догађајима у Ирској у првој половини 1914. писао је у својим мемоарима сер Винстон Черчил, који је тих година био први лорд британске морнарице. Черчил наводи како је међу либерале и конзервативце унесено „много оштрине, огорчења и мржње поводом расправљања ирског питања“ које је имало „главну пажњу“. Када је постало јасно да ће Ирска добити самоуправу, „протестантске покрајине Улстера развиле су отворено своје припреме за оружани отпор“, а британска влада „тражила је пут да продре кроз такве тешкоће“. Черчил наводи да је, док је расправа о хоумрулу (самоуправи) била најжешћа, британска влада постигла сагласност да се Алстер политички раздвоји од остатка Ирске. Протестантски лидери у

Ирској су сазнали за владине планове и успротивили су се подели. Черчил пише како су протестанти увозили „оружје противзаконито, чак и на силу“, очигледно мислећи на немачке испоруке, а „једва треба и да се каже да су се исти знаци почели појављивати и међу ирским националистима“. Британска влада је предузела „неизбежне војне и поморске предострожности“ у Ирској, „нашавши се лицем у лице пред нечим што би се имало сматрати као почетак грађанског рата“.

Черчил наводи да су ови догађаји у Ирској изазивали „излив неупоредивог беса у парламенту и потресали државу у њеним темелима“: „Ми не можемо да читамо дебате које су се продужавале у априлу, мају и јуну, а да се не дивимо колико су наше парламентарне установе биле чврсте, кад су могле преживети страсти које су их онда потресале. Треба ли се чудити што су немачки агенти јављали, а немачки државници веровали, да је Енглеска онеспособљена јер је загазила у грађански рат и да је због партиске борбе не треба узимати озбиљно у рачун

као чиниоца у европској ситуацији? Како су они могли увидети и измерити дубину прећутног споразума који се спремао дубоко испод површине, запенушане од бесне олује? Целога маја и јуна трајао је партиски рат у своме најоштријем облику, али су у поверењу, стално и упорно, вођени преговори за споразум између две велике партије. На позив Краљев, упућен вођима конзервативаца, либерала и ирских партија да се састану на конференцију у Бекингемској палати, ти су преговори окончани 20. јула 1914.

Крајем јуна 1914. британска морнарица је посетила немачке луке Кронштат и Кил, где су се након више година свечано сусреле британска и немачка флота. Међутим, током свечаности је стигла вест да је у Сарајеву убијен аустроугарски престолонаследник Франц Фердинанд. Черчил је писао како често оживљава „утиске тих јулских дана“, када се „свет, иако на ивици пропасти“, гушио „у богатству нагомиланом за време дугог мира“. Уместо ка општем миру, ишло се управо према супротном и „очи“ Немачке су „наједанпут засијале нарочитим жаром“.

Конференција о ирском питању у Бакингемској палати није довела до разрешења кризе. Британска влада је са сукобљеним ирским странама расправљала о границама алстерских округа око којих се, према Черчилу, ломила „политичка будућност Велике Британије“ јер ниједна ирска страна није хтела да попусти. Черчил наводи да је „решење ирског питања“ требало да значи „стишавање страначке борбе у Британији“, а у противном „то би личило на грађански рат и падање у дубине“. Черчил је потом нагласио да се десио „један догађај довољно снажан да све уразуми“.

Док су се, након неуспешне дискусије о ирском питању, чланови британске владе спремали за одлазак са састанка, уследио је тај „довољно снажан догађај“.

Британска патриотска разгледница из 1914. „Савезници – напред у победу“: Србија, Белгија, Француска, Велика Британија, Русија, Јапан, Црна Гора. Упадљиве су две српске тробојке Краљевине Србије и Краљевине Црне Горе.

Черчил о њему пише: „Дискусија се завршила без икаквог закључка, и чланови министарског савета спремали су се да се разиђу кад је сер Едвард Греј, одмереним тоном свога гласа, почео да чита један докуменат, који му је управо тога часа био донесен из министарства спољних послова. То је била аустриска нота Србији. Он је већ неколико минута читао или говорио, а мој мозак још је притискивала досадна и невероватно заморна расправа која је тек била закључена. Сви смо били уморни; али, постепеним ређањем реченица једне за другом, почеше да се стварају у мојој свести утисци сасвим другачије природе. Ова нота је очигледно била ултиматум; и то врста ултиматума каквог, по начину како је састављен, није било у савременој историји. У току даљег читања изгледало је апсолутно немогуће да ће га икаква савремена држава на свету прихватити или да ће нападач бити задовољан, ако би га прихватила и поред највећег унижења. Пред овом ситуацијом ишчезавале су у маглама и бурама Ирске парохije Ферманаха и Тајрона. Почела је одмах постепено да пада и да се шири једна чудна светлост по мапи Европе.“

Немачка је, дакле, пред почетак Првог светског рата, наоружавала обе сукобљене стране у Ирској. Према Черчиловим речима, Немци су сматрали да ће Енглеска, односно Велика Британија, грађанским ратом у Ирској бити онемогућена да учествује у светском сукобу који је био на помолу. И када се чинило да ће рат у Ирској избити пуном жестином јер политичко решење није било могуће постићи, ултиматум Аустроугарске Србији је, према Черчилу, ставио ирско питање у други план и уразумио британске и ирске лидере. Британци су своје политичке борбе оставили по страни, а подршку су добили и од ирских аутономаша. Велика Британија је ушла у Први светски рат из којег је изашла као победник.

Међутим, Немачка није одустала од својих планова за изазивање рата у Ирској, којим би се Британији забио нож у леђа и евентуално преко Ирске извршила инвазија на њено тле. Припреме за сукоб су трајале скоро две године, а до сукоба је дошло на Васкрс 1916. у Даблину. Овај устанак је завршен поразом ирских сепаратиста, а ирско питање остављено је за решавање у време Англо-ирског рата (1919–1921). ■■

Историјске слике из Архива Српске Православне Цркве

Босанска Крајина – постојбина Гаврила Принципа кроз архивску грађу (1914–1918)

Радован Пилиповић

Смртоносне хице у Франца Фердинанда у Сарајеву на Видовдан 1914. испалио је Гаврило Принцип, Србин родом из Обљаја код Босанског Грахова. Нема ближих података о томе како је вест о убиству аустроугарског престолонаследника одјекнула у Босанској Крајини, али је несумњиво да је народом, оптерећеним страном влашћу и разним наметима, прострујала велика доза одушевљења.

Међутим, не задуго. Гаврилови хици су били и почетак страдања многих Срба у поменутој регији. Крајишки Срби су тада још више искусили репресије аустројских шуцора.

Власт је у Српској Православној Цркви видела бунтовничко легло, а парохијски свештеник је био означен коловођом сваког ослонаца несарадње и презирања државе, па је сваке године позиван на саслушавање и подношење писаног доказа да је „као свештеник стално намјештен у тамошњој парохији и да служи као свештеник издржава“. Треба на овом месту истаћи и чињеницу да локалне власти (котарски уред) са управом било које парохије почев од 1914. године комуникацију обављају латиничним писмом и форсираном „хрваштином“, која је Србима изгледала смешно и рогобатно.

Поодмакли рат, који је ушао у трећу годину, како се то увек дешавало, узимао је свој данак. Било је много мобилисаних Срба у царској војсци. Они су били упућивани углавном на војиште са Италијом. Породице су остајале без својих хранитеља, обрада земље је запостављена, сточни фонд је био преполовљен због војничких реквизиција и заплена. Глад, безмало увек присутна у Крајини, владала је на тим просторима по ко зна који пут – ни од кога жељена, али савим очекивана.

У таквим околностима Земаљска влада за Босну и Херцеговину је 2. марта 1917. донела одлуку, тј. препоруку да треба копати корење папрати како би се користило у исхрани људи и марве, будући да понестају залихе кромпира, кукуруза и репе: „Najzgodnije je vriјeme za kopanje korijenja od paprati jesen i rano proljeće, čim snijeg okopni, daklen u februaru i martu, ali svakako valja ga kopati prije nego li počne listati, jer kad počne tjerati lišće, izgubi sve hranive čestice. Korijenje od paprati mogu kopati stariji ljudi, žene, mladići i djeca. Ovu akciju neće biti teško provesti

Обновљена родна кућа Гаврила Принципа

budući da je narod u ovim zemljama vješt ovakvom radu.“

Колико је оскудица била озбиљна те 1917. године види се и из једне *Окружнице* Митрополита Евгенија Летице: „Обзиром на данашњу, садашњим ратом изазвану велику оскудицу у брашну, подјељује се овим српско православном народу Епархије Дабробосанске архијерејски опрост од св. Црквом прописаног начина, одржавања свих прописаних постова, док год садашње тешке прилике за исхрану народа, брашњавим јелима, трајале буду. Подручно свештенство се позива да ову наредбу у цркви о сваком већем збору саопштава и народ упућује да и у посне дане треба да троши више мрсну храну. Изузетак чини само спремање за приступање Св. Тајни Евхаристије, за

коју се ваља спремати прописаним постом барем од три дана.“

Епархијски управни и просветни савет је, због ратних дешавања у том периоду, покренуо акцију збрињавања деце из западних делова Босне и Херцеговине која су слана у Банат, Бачку, Срем и Славонију. Требало је да парохијски свештеници припреме спискове деце која би била транспортована у поменуте равничарске области и тако избегла опасност умирања од глади.

Митрополија је, такође, позивала на одлучније кораке „јер се из тог краја чују језовити гласови, да пријети доскора глад, па треба бар дјецу спасити од те невоље“.

Одређена је и добна граница — да деца не буду старија од 14 и млађа од осам година.

Акција збрињавања српске деце из Босне и Херцеговине није се, међутим, одвијала без проблема: „У последње вријеме често се догађа да се сиромашна дјеца из Босне и Херцеговине, која су смјештена на прехрану у Монархију, враћају натраг, било због тога, што не могу да се навикну на ново мјесто становања и тамошње прилике, било због тога што су размажена и жале за кућом и кућном чељади, било због тога што су непослушна и неваљала, па их одбори и појединци враћају натраг.“

Разумљиво, и родитељи би се ужелели своје деце, па су тражили да се она што пре врате кући. Из тих разлога Епархијски управни савет препоручује: „Будући да се тим поступцима ствара непотребна главобоља и посао Одборима, који и тако имају доста посла и бриге, док смјесте дјецу код добрих и ваљаних домаћина и док их навикну на ондашње прилике и живот, а с друге стране треба имати на уму, колике жртве подносе тек наша браћа у Монархији хранећи, одијевајући, обувајући и васпитавајући нашу дјецу, па за то се препоручује том часном звању, да у свакој прилици поучи и упуту такве родитеље, да

Окружница из Дабро-босанске митрополије (јун 1917. године)

Број 148 през ех 1917.

Свима парохијским звањима епархије Сарајевске

Наређује се свима подручним свештеницима да имаду дана 15/28. јуна о. г. сваки у својој парохијској цркви одржати нашом св. Црквом прописани парастос за упокој душа мученичком смрћу прије три године преминулих: нашег негдашњег престолонашљедника надвојводе Франца Фердинанда и супруге му војвоткиње Софије.

Уколико ова наредба не би била примљена до 15/28. јуна о. г. имаде се парастос одржати у цркви први недељни дан иза примитка наредбе.

О одржању парастоса ваља сходним путем претходно обавијестити и на присуствовање истога позвати како народ дотичне парохије, тако и мјесне грађанске, школске и војничке власти. На крају парастоса има свештеник кратак, тужном спомену одговарајући патриотски говор одржати.

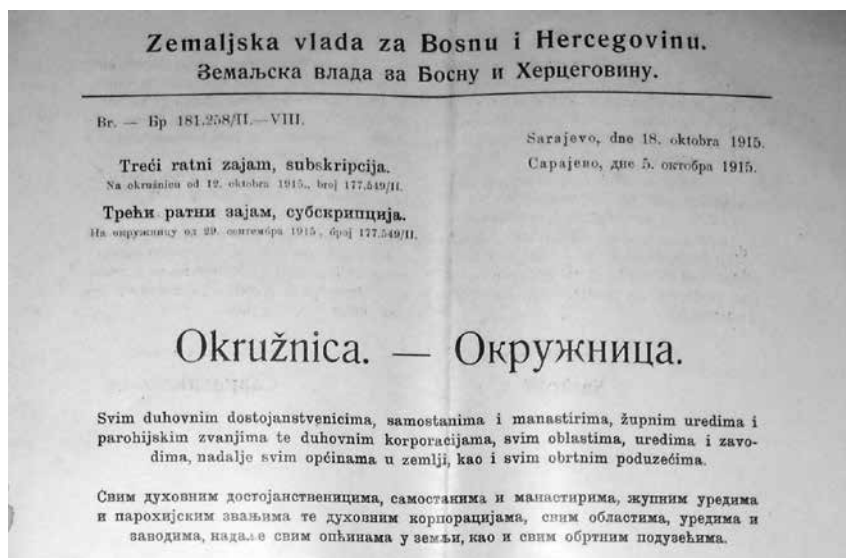
Гдје постоји у којој парохији црквено општинска управа има свештеник ову наредбу истој управи саопштити ради приређења парастоса.

А. Е. и Митрополит:

по овлаштењу:

редован члан еп. цркв. суда:

Милан Лалић

Распис Земаљске владе за упис ратног зајма 1915. године

је дјецу тамо боље него код куће и да не можемо тражити од Одбора да плаћају путни трошак и пратиоца за дјецу до куће.“

Родитељи се моле да бар помогну у набавци материјала за одећу и обућу, коже и вуне. Глад и болести су јахачи апокалипсе који верно језде поред рата и прате га сустопице. Српска Пра-

вославна Црква је била национална институција која је кроз свој мисијски рад покушавала да ублажи недаће верног народа. Управо из тих разлога била је на мети државних власти (Земаљске владе за Босну и Херцеговину) које су од ње очекивале и изразе лојалности, о чему сведочи и документ у прилогу. ■■

– Како нас је видео и заволео Швајцарац Рајс (13. део) –

Срушена четврт у Шапцу 1914. године
Фото: www.pesat.co.rs

Свет је сазнао истину

Анџоније Ђурић

– Опустошен Владичански двор у Шапцу –

Ударом на Србију није, као што би се могло очекивати, започео рат две војне силе – једне, која брани своју независну државу, своју децу и своју земљу и, друге, која би да слободном народу наметне ропски јарам. То је био рат против српског народа. Све што је било српско осуђено је на смрт: људе повешати, децу њихову на бајонет набити, куће спалити, имовину опљачкати.

С том заповешћу непријатељске дивизије кренуле су на Србију.

За само десет дана, колико је непријатељ остао на српској територији, народ у Јадру, Рађевини, Поцерини и Мачви осетио је сву бруталност освајача: стотине обешених, хиљаде покланих,

многе куће спаљене, имовина опљачкана. Заповест да Србија мора бити уништена – дословно је поштована.

Врховна команда српске војске и српска влада биле су запањене жестином насиља. Нико није очекивао да ће агресор убијати децу, старце, инвалиде, рањенике по болницама. Занемарена су сва правила у рату и све међународне обавезе.

Те призоре ужаса у овим крајевима видео је и описао доктор Рајс.

Ево у каквом је јадном стању др Рајс затекао Шабац, тај витешки и мученички град који су Французи, током рата, одликовали француском Легијом части, а регент Александар Карађорђевић – Карађорђевој звездом с мачевима.

Људе побили – благо покрали

„Оно што највише пада човеку у очи када улази у ову варош – то су разваљена врата, прозори и гвоздени застори радњи, све обијено полугама или секирама. Средина вароши је потпуно уништена дивљачким бомбардовањем. Црква носи многобројне ране; начелство и пошта – пробијени гранатама. Пожар је уништио многе куће, од других није остало ништа више до неколико накривљених зидова који се лелујају. По улицама леже многобројне касе, обијене ђускијама, маљевима и секирама у рукама освајача... Шабац је био богата варош, весела, трго-

вачка и чиста – данас је то хрпа рушевина. А бомбардовање се продужава. За време целог мог боравка, дању и ноћу, гранате су падале као киша.

Ипак, бомбардовање је било само један део пустошног рата фамозних војника 'културе'. Они су опљачкали целу варош. Можете ући у било коју кућу, богату или сиромашну – свугде је исти приказ: све је опустошено и опљачкано. Оно што се није могло однети, поцепано је, поломљено, или на неки начин учињено неупотребљивим. Тако су душеци распорени, огледала разбијена, столице, столови, ормани разлупани секирама. Роба по радњама разбацана по земљи, загађена људским изме-

том, шешири пробијени, слике и фотеље разбучане.

Обијено је више од хиљаду ка са. У Владичанском двору, у Начелству, по банкама архиве су опустошене, документа и књиге поцепани. Однесена је сва сребрарија и накит. Ови 'хероји' из Беча и Пеште, са својом браћијом из осталих крајева, водили су са собом своје жене које су пуниле кола опљачканим предметима и превозиле их на другу страну Саве..."

Рајс је желео све да види, чује, провери, фотографише, како би могао да обавести свет о злоделима „културтрегера“.

У Шапцу је, према Рајсовом сведочењу, разорено или знатно оштећено 2.500 кућа, исто то-

лико особа је остало без ичега, све је уништено бомбардовањем или једноставно – опљачкано.

Погинуло је око 1.500 грађанских лица. Нестало је 537 породица. У Мачванском срезу 457 разорених кућа, 359 убијених, 370 је одвео непријатељ. Многи су уз пут убијени. У Азбуковачком срезу убијене 182 особе, 228 запаљених кућа, 42 лица одведена... У Јадарском срезу 741 кућа разорена, 1.738 породица у беди и много искасаљених особа. За Рађевски срез немогуће је добити податке – велики део је још у рукама непријатеља.

– *наставиће се* –

Санџак сиречава уједињење

Аустроугарска је посебно водила рачуна да не дође до сарадње између Србије и Црне Горе. Она је истицала да Санџак мора постојати као велики канал и војностратешки коридор који раставља Србију и Црну Гору, којим се спречава њихова сарадња, уједињење и стварање једне, јединствене и заједничке државе од Дунава и Саве до Јадранског мора. Због тога је гроф Глуховски у мају 1900. године говорио немачком канцелару Билову да Аустроугарска неће никада допустити уједињење Србије и Црне Горе. Он је свом посланику Думби у Београду, почетком 1903. године, саопштио: „Ми ни у ком случају не можемо трпети сједињење Краљевине Србије и Кнежевине Црне Горе, ми бисмо га спречили и по цену рата.“

Аустроугарска је 7. октобра 1908. године прогласила анексију Босне и Херцеговине и извршила војне припреме за напад на Србију, рачунајући да ће је ликвидирати за три месеца.

Победе Србије и Црне Горе у балканским ратовима подигле су њихов међународни углед, изазвале симпатије и моралну подршку словенских народа у оквиру Аустроугарске монархије и југословенско питање поставиле у центар светске пажње. То је озбиљно забринуло Аустроугарску. Њен министар спољних послова гроф Бертолд, 26. новембра 1913. године, саопштио је свом посланику у Румунији грофу Чернину да између аустроугарске и српске државе стоји велики југословенски проблем који тражи коначно решење с алтернативом: „Или ће од садашњег државног облика Србије остати само мали трагови, или ће Аустроугарска бити уздрмана у својим темељима!“ Истовремено, аустроугарска Војничка странка је стално истицала: „Ми морамо ратовати, наш добар глас је поткопан, мисли се да смо слабији него што смо, нас презиру! Ми се морамо користити првим zgodним поводом и метнути руку на Србију. Ми не можемо у Македонију пре него што нестане Србије и Црне Горе.“

Та странка је од новембра 1912. до 1. јуна 1914. године тражила од бечке владе 26 пута рат против Србије и Црне Горе и предлагала да се Србија уништи као држава и подели између Аустрије, Бугарске, Албаније и Румуније. Такву идеју су коначно прихватили сви аустроугарски владајући кругови.

Поглавник НДХ Анте Павелић са франјевцима

Алојзије Степинац и хришћанско доживљавање историје

Радован Пиљивовић

Надбискуп загребачки Алојзије Степинац се никада није јавно дистанцирао од Павелићеве геноцидне политике, никада није јасно и недвосмислено осудио агресију и злочине и никада није довео у питање свој сигуран положај предводника државно признате вере и цркве у једном тоталитарном режиму.

Име Алојзија Степинца, загребачког надбискупа, првог човека Римокатоличке цркве у Хрвата из кризног периода новије хрватске историје, све више кружи у јавности како у историјској, тако и у агиолошкој перспективи. Време његовог слована на загребачкој надбискупској катедри захватило је и године Другог светског рата, оно време када су међу Хрватима усташе (екстремно националистички и агресивно расистички покрет, задојен у доброј мери клерофашистичком идеологијом) била елита која је утицала на политичку судбину и друштвени положај хрватског и њему суседних народа.

Алојзије Степинац је после рата био процесуиран од стране комунистичких власти. Он се, стога, представља као жртва комунизма, једне тоталитарне, у начелу антирелигиозне и антихришћанске идеологије. То је, може бити, превагнуло да га папа Иван Павле II 1998. године прогласи „блажеником“ и сврста међу историјски заслужне личности за Римокатоличку цркву.

Посматран само са хронолошког краја своје свештеничке и јавне делатности, ван ширег контекста, Степинац у тако изолованој призми личи на мученика и страдалника. Ипак, његове везе са хрватским поглавником Антом Павелићем, односи са режимом који је спроводио агресивну и нетрпељиву политику према православним Србима, према Јеврејима и Ромима (1941–1945), говоре да Алојзије Степинац није био на висини задатка свог духовног позива, нити одговорности човека који је носио инсигније надбискупског звања.

Степинац је 28. априла 1941. године издао окружницу у којој се са великим симпатијама изразио о новонасталој ситуацији поздравивши стварање Независне Државе Хрватске: „Часна браћо! Нема никога међу вама, који у ово последње вријеме није свједоком најзамашнијих догађаја у животу хрватског народа међу којима дјелујемо као гласници Крстовог еванђеља. Догађаји су ово, који су наш народ донијели у

сусрет давно сањаном и жељкованом идеалу. Часови су ово, у којима не говори више језик, него крв својом тајанственом повезаношћу са земљом у којој смо угледали свјетло Божије и с народом из којег смо никли.“

Уследили су месеци мај, јуни и јули, затим август и септембар 1941. године, познати по стравичним прогонима, испуњени масакрима и убијањем српског православног становништва у крајевима Далмације, Лике, Баније, Кордуна, Славоније, као и Босне и Херцеговине. Српска Православна Црква, предвођена Митрополитом Јосифом Цвијовићем и архијерејима који нису били затворени или интернирани обратила се преко три меморандума немачким окупационим властима, али и светској јавности да се учини нешто по питању физичке ликвидације Срба на етничким и историјским просторима. Извештаји које су доносиле избеглице са простора НДХ, записивани су и архивирани од стране Комисије Светог Архијерејског Синода. Одмах се видело да су потези

ушашког режима против Срба неговани на јакој клерофашистичкој идеологији и реторици и да у њима учествују и појединци из редова римокатоличког клера. Синодски елаборати познати су под насловима „Акција Римокатоличке цркве“ и „Акција фрањеваца“. У њима се на емпиријским примерима говори о учешћу неких хрватских свештеника и редовника у извршавању злочина или подстрекивању на исте. Сличан и још потпунији спис *Martyrdom of the Serbs – Persecutions of the Serbian Orthodox Church and massacre of the Serbian People*, издат је у Чикагу, захваљујући Српској православној епархији за Америку и Канаду 1943. године, а са предговором бискупа Њујорка Вилијама Менинга у ком се каже: „Херојски српски народ је прошао и искусио многе жалости и прогоне, али као никада пре тога у својој историји није издржао толике патње и није био изложен таквим варварствима, великим и невероватним зверствима, које су на њега свалене од стране Сила Осовине и њихових сателита у току садашњег светског рата“ (8. март 1943. године).

Српски народ је у лето и јесен 1941. године на страницама своје земаљске историје крвљу исписао, а Српска Православна Црква је у своје Свето Предање унела жртве из Јасеновца и Јадовна, Глине, Пребиловаца и других места. Можда би се и могло разумети Степинчево иступање у јавности, руковање, фотографисање са поглавником Павелићем и другим усташким званичницима. Обично се такве ствари оправдавају речима „било је такво време“... Међутим, савести многих римокатолика биле су узнемирене и потресене размерама и карактеристикама невиђених злочина који су чињени над Србима у име националне и религијски монолитне усташке Независне Државе Хрватске. У литератури су позната писма која је Алојзије Степинац добијао од својих верника, нпр. од земунског адвоката Привислава Гризогона, те и од других свештеника, вишег и

Надбискуп Алојзије Степинац

нижег ранга који су исказивали своје негодовање због убијања.

Надбискуп загребачки Алојзије Степинац се никада није јавно дистанцирао од Павелићеве геноцидне политике, никада није јасно и недвосмислено осудио агресију и злочине и никада није довео у питање свој сигуран положај предводника државно признате вере и цркве. Напротив, неколико пута, што нам сведоче познати извори, уклапао се на утилитаран начин у друштвена и политичка струјања. Дана 3. новембра 1941. године писао је поглавнику заузимајући се за траписте из Рајхенбурга за које предлаже решење: „Можда би им се могао дати српски самостан у Ораховици?“

Такође постоји и надбискупова промеморија папи Пију XII од 18. маја 1943. године у којој се он заузима за одређене политичке „тековине“ НДХ: „Напредовање источне шизме у католичке редове прети данас с пуном озбиљношћу да постигне своје мрачне циљеве... Обратно, губитком или судбоносним сужавањима, – а хиљаде најбољих хрватских верника и свештеника радо би и добровољно жртвовали своје животе, – да спрече ову страшну могућност. Било би овде уништено не само

око 240.000 обраћених са српско-православне вере, него и цело католичко становништво ових подручја“. Присилно прекрштавање православних које је под претњом одузимања живота спровођено уз отворено насиље, за надбискупа је било достигнуће исказано у бројкама. Ово баца тамну сенку на лик и дело Алојзија Степинаца, говорећи и о његовим политичким амбицијама. Нису убедљиви и ништа не доносе покушаји савремене римокатоличке историографије да се преко „Досијеа“, који се састоји из 34 различита документа, упућена у мају 1943. године кардиналу Маљонеу, надбискуп Степинац прикаже у повољнијем светлу. „Степинчев досије“ је објављен у деветој свесци официјалне збирке докумената Ватикана о Другом светском рату *Actes et documents du Saint-Siege relatifs a la Seconde guerre mondiale* (ADSS). Подсећамо да су клирици надбискупа били фра Мирослав Мајсторовић-Филиповић, фра Драгутин Камбер, каноник Иван Микан, фра Вјекослав Шимић, фра Срећко Перић, дон Марко Зовко, дон Илија Томас и многи други који су били активни учесници у усташком покрету.

Кардинал Евгеније Тисеран, секретар Конгрегације за источне цркве, је био добро обавештен о приликама у НДХ када је усташком посланику почетком марта 1942. године Николи Рушиновићу рекао: „Знам сигурно да су се фрањевци у Босни и Херцеговини исто тако јадно понијели. То ме боли. Такве ствари не може радити одгојен, културан и цивилизован човјек, а камо ли свећеник.“

Овакву хришћанску бол због зла у историји, и то хришћанској, пројављује и писмо Српске Православне Цркве којим се протестује на иницијативу да се Степинац прогласи свецем и рече Патријарха српског Господина Иринеја, „да неко буде светитељ, то мора заиста бити светла и света личност коју прихватају као такву и други хришћани“.

Украјински првопастир Митрополит Владимир уснуо је у Господу

Маријана Петровић

У Кијево-печерској лаври сахрањен Митрополит Кијева и све Украјине Владимир

Дана 5. јула ове године у Царство Божије преселио се Митрополит кијевски Г. Владимир (1935–2014).

Митрополит Владимир, у свету Виктор Маркијанович Сабодан (укр. Віктор Маркіянович Сабодан), рођен је 23. новембра 1935. године у селу Маркивци (Марківці) у данашњој Хмељницькој области Украјине, у сеоској породици. Од своје девете године чтецирао је и прислуживао у сеоској Цркви Св. Архангела Михаила. Православну духовну семинарију у Одеси је по завршетку средње школе уписао 1954. године а завршио ју је 1958. године, када је уписао Духовну академију у Лењинграду, коју ће завршити 1962. године. Предавао је на Одеској духовној семинарији: ту је био помоћник инспектора као и секретар епархије.

Како стоји у његовој опширној биографији објављеној на веб-сајту Кијево-печерске лавре (<http://www.lavra.ua>), Митрополит херсонски и одески Борис га је рукоположио у чин ђакона, а потом и презвитера током јуна 1962. године. Исте године, августа месеца, отац Виктор је положио монашке завете, узевши име Владимир – ставивши се у молитвену заштиту Св. кнеза Владимира Равноапостолног. Када је 1965. завршио постдипломске студије на Московској духовној

академији, постављен је за ректора Одеске семинарије, и узведен је у чин Архимандрита.

Током 1966. г. био је старшина Руске духовне мисије у Јерусалиму. Дана 23. јуна 1966. године хиротонисан је за Епископа звенинградског. Вршио је и дужност викара Епархије московске, те је био представник Руске Православне Цркве у Светском савезу цркава. Као Епископ перејаславско-хмељницьки био је викар Митрополита кијевског и галицког, тј. Егзарха Украјине. У степен Архиепископа уздигнут је 1973. године.

Према подацима из његовог животописа објављеног на званичној веб-презентацији Московске Патријаршије (<http://www.patriarchia.ru>), од 1970. до 1973. г. био је уредник часописа *Православни весник* (*Православний вісник*) који је излазио под окриљем тадашњег Украјинског Егзархата (овај Егзархат је 1992. г. на Св. Арх. Сабору РПЦ уздигнут у степен аутономне Цркве – Украјинске Православне Цркве Московске Патријаршије).

Био је и ректор Московске духовне академије. Године 1978. стекао је звање професора ове академије, а следеће, 1979. године, на Московској духовној академији одбранио је своју магистарску тезу под насловом *Екклесиологија у руском богосло-*

вљу у односу на екуменски покрет (*Экклесиология в русском богословии в связи с экуменическим движением* – скраћени текст ове студије доступан је на адреси http://www.odinblago.ru/sobodan_eklezzilologia). Достојанство Митрополита задобио је 1982. г.

Године 1984. постављен је за Патријарашког Егзарха Западне Европе. Стални члан Светог Синода РПЦ постао је 1987. г. Архиепископски Сабор Украјинске Православне Цркве га је 1992. године изабрао за Митрополита кијевског и све Украјине, и самим тим за поглавара Украјинске Православне Цркве. Митрополит Владимир се од тада старао за вишемиллионску паству ове помесне Православне Цркве (према проценама из 2010. г. припадало јој је преко 10.000.000 верујућих), која данас обухвата 53 епархије, 19 богословских училишта, 219 манастира, у којој постоји преко 11.000 парохија (са толиким бројем свештеника и ђакона) и у којој монашке завете испуњава преко 4.000 монаха.

По одлуци Светог Синода Украјинске Православне Цркве, 2005. године Митр. Владимиру додељена је титула почасног професора Кијевске духовне академије. Блаженоупокојени Митрополит Владимир добио је и почасне докторате на неколико универзитета, као и

признања научних институција: био је стални члан Међународе информатизационе академије (International Informatization Academy) и Међународне кадрoвске академије (International Personnel Academy). Марта 1996. године Митрополит Владимир био је изабран за почасног председника Међународног комитета Уједињених нација за прослављање 2000 година од Христовог рођења.

Митрополит кијевски Владимир је због својих заслуга задобио бројна одликовања. Тако га је Руска Православна Црква вишеструко одликовала: Орденом Преп. Сергија Радонешког I степена (одликован је овим орденом 1979. године), Орденом Св. кнеза Владимира Равноапостолног I степена (одликован 1985. г.), Орденом Апостола Андреја Првозваног (одликован 2000. г.), Орденом Св. Алексија Московског I степена (одликован 2005. г.), Орденом Св. Инокентија Московског I степена (одликован 2012. г.). Био је носилац и Ордена Украјинске Православне Цркве Преп. Антонија и Теодора Печерског I степена и ордења других помесних Православних Цркава. Такође, Митрополит Владимир је био награђиван државним и друштвеним признањима: Орденом народног пријатељства (СССР, 1988), Орденом Великог кнеза Јарослава Мудрог V степена (2000), IV степена (2004), III степена (2002), II степена (2005) и I степена (2008) (Украјина), Орденом пријатељства (Руска Федерација, 2004), Орденом слободе (Украјина, 2010), Орденом државе (Украјина, 2011 – када је добио и високо државно звање *Хероја Украјине*), Орденом Александра Невског (Руска Федерација, 2013).

Усопши Митрополит кијевски и све Украјине Владимир био је чувен као проповедник и богослов. Аутор је бројних богословских текстова и књига. Током

1997–1998. године објављена су његова сабрана дела у 6 томова, а његова ауторска делатност није престала ни у последњој деценији живота.

На Ивањдан, 7. јула 2014. године, у порти испред Успенског саборног храма у Кијеву-печерској лаври у спомен блаженопочившег Митрополита Владимира одслужена је Света заупокојена Литургија.

Богослужбеном у којем су учествовали сви Архијереји Украјинске Православне Цркве, као и архијереји других помесних Православних Цркава, началствовао је Мјестобљуститељ митрополитске столице Митрополит черновичко-буковински Онуфрије.

Патријарх московски и целе Русије Кирил је претходног дана одслужио заупокојену Литургију у Смоленском саборном храму Смоленског новодевичког манастира и у наставку парастос, када је одржао проповед у којој се осврнуо на житије Митр. Владимира и на његов допринос црквеном животу.

Патријарх Руске Православне Цркве Г. Кирил истакао је да је Митрополит Владимир био истакнути јерарх којег је поштовала и волела вишемилионска украјинска паства.

„Очување црквеног јединства једна је од главних заслуга почившег. Великим трудом, мудрошћу и стрпљењем градио је

Митрополит Владимир (фото: Украјинска Православна Црква МП / orthodox.org.ua)

Украјинску Цркву, чувао ју је од раскола, уједињавао је епархије, свештенство и вернике“, навео је Патријарх Кирил.

Поглавар РПЦ је додао да је Митрополит Владимир стекао висок ауторитет у украјинском друштву и да чак „и они који нису делили његова уверења, нису могли да се према њему не односе са личним уважавањем“.

Саучешће Патријарху Кирилу, члановима Светог Синода РПЦ и Украјинској Православној Цркви МП поводом смрти Митрополита кијевског и целе Украјине Владимира упутили су Патријарх константинопољски Вартоломеј, поглавари осталих помесних Цркава, као и руски председник Владимир Путин и други државници.

Вечан спомен и Царство Божије великом пастиру Цркве Христове Митрополиту кијевском Владимиру.

Живорад Васић

десетогодишњица упокојења 1921–2004.

Архимандрит Јован Радосављевић

Иако је живео мирно, тихо, готово нечујно, незапажено, он је много и знао и учинио, а све ради Светога Владике и свога народа и Цркве.

Пре 10 година могао је се на Ваљевским улицама често видети старији сувоњав човек благог и смерног изгледа са очима као небо плавим. То је био Живорад Васић или како су га Ваљевци од милоште као свог грађанина звали Чика Жика. Увек се могао видети само у народној ношњи тога краја са шајкачом на глави. Прав као стрела, чист и уредан, мало замишљен, али увек расположен. Фотографски, леп класични, апарат је готово увек носио са собом. Многе је људе познавао и многи су људи њега познавали, поготово многи манастири.

Сматрам за свој дуг и према њему и према Ваљевцима, а и према многим његовим пријатељима и манастирима, да о ње му мало више кажем него што је после његове смрти речено. А то зато што смо се обојица пред рат 1941. налазили у Жичи и тамо расли и васпитавали се поред скута нашег светог деде Владике Николаја, његовим саветима, беседама, а затим и у Жичи са жичким монасима, са светим богослужењима и молитвама.

Брат Живорад је, као што рече у *Православљу* Ђорђе, рођен код Љубовије у селу Горња Оровица 1921. године. Као дечак започео

је у Љубовији опанчарски занат. Али га је љубав према Владици Николају и Жичи у време Конкордатске борбе 1937. довела код Владике у манастир Жичу.

Мене је Владика Николај довео у Жичу за искушеника о Петровдану 1938. Тако смо и брат Живорад Васић и ја били заједно као ђаци и ученици Владике Николаја.

Он је пре мене био једно време у Краљеву у епископији Владике Светога на испомоћи. Затим сам га ја заменио и остао код Владике, а он је постављен у манастирску штампарију. Једно време смо радили у тој штампарији и

ми остали манастирски ђаци. Али је брат Живорад најбрже са- владао рад у штампарији и по- стао одличан словослагач. Тако се тад радило у тој малој штам- парији, коју је Жичи, односно свом пријатељу Владици Нико- лају, даровао Михаило Пупин из Америке. У тој жичкој штампа- рији јеванђелске делатности са ручним окретањем за погон, јер нисмо имали електричне стру- је, штампан је *Мали мисионар* и *Жички благовесник*.

После бомбардовања и паље- ња Жиче од Немаца у октобру 1941. године, с благословом Владичиним разишли смо се на разне стране. Пошто је Жи- ворад често долазио у контакт са Владиком Николајем, као и отац Јаков Арсовић, десило се да су обојица из спаљене Жиче и штампарије, после месец дана пробављених са свима нама у планини Вилову у Столовима, отишли у манастир Љубостињу, где су Немци ставили у кућни притвор Светог Владику, још на Петровдан 1941. Тамо су се они трудили да му заједно са синђе- лом Василијем Костићем и Јо- ваном, Владичиним синовцем буду на помоћи.

Немци су, како се сазнало, по оптужби Мише Брашића, бившег уредника *Времена*, а тада четво- роструког шпијуна: Коминтер- не, Немаца, четника и партиза- на, а тобож предатни пријатељ и Патријарха Варнаве и Владике Николаја. Тада су Немци водили Владику у два маха, 1941. и 1942, у Крушевачки затвор. То је при- јатељство могло Владику кошта- ти главе, да нису Василије и Јово пронашли у Владичином коферу немачку медаљу из доба 1932. ка- да је Хитлер дошао на власт, као захвалност Немачке што је Вла- дика Николај обнављајући гроб- ља изгинулих на Кајмакчалану ратника из Првог светског рата,

обновио и гробље изгинулих не- мачких војника. Сматрао је хри- шћанским, да мртав војник није више непријатељ.

То шпијунско пријатељство Мише Брашића могло је кошта- ти главе и Живорада који је тада са Владичиним знањем заједно са Мишом, по његовом причању, пошао, као с поверљивим чове- ком, на Равну гору код Драже јер се Мишо Брашић предста- вљао као четник.

Кад је Владика протеран из Љубостиње у манастир Војлови- цу код Панчева 1942. г., са њим су Немци само у другим колима повели и његову пратњу. Пове- ли су са Владиком Николајем Василија Костића, а Јову Вели- мировића и Живорада, на зах- тев Владике, Немци су повели другим колима, по белешкама Владике Василија. Али се зна да је Живорад био на неки начин као сива сенка присутан тамо и да је био од велике помоћи и Владици Николају и Патријарху Гаврилу, јер је још као дете емо- тивно био везан за Владику Ни- колаја, ваљда због конкордата због кога је саслушаван. Преко њега је, чини се, Владика имао отворен прозор у многа ратна збивања тада у нашем народу, као и везу са манастирима и својом мајком у Лелићу, прем- да је било и других веза.

Живорад је био више пута бо- лестан и ишао на лечење из Вој- ловице у Београд, вероватно на заузимање Владике Николаја. Када су Немци Патријарха Га- врила и Владику Николаја 14. септембра 1944. године преко старог Бечкерека (Зрењанина) одвели у злогласни логор Дахау, синђел Василије и Владичин си- новац професор Јован Велими- ровић су ослобођени. Ту се са њи ма не помиње Живорад, али се зна да је био у сталном контакту. Он је нешто раније отпуштен од

Немаца. Био им је изгледа сум- њив. У разговору са њим није ми био довољно јасан о свом даљем кретању. Он се са Мишом Бра- шићем много опекао, па је по- сле био веома повучен у себе и неповерљив да много прича о поверљивим стварима, иначе био је честит и Владици повер- љив. Помињао ми је неког рав- ногорског пуковника, кога је добро познавао и који је изгледа допао робије, али ја нисам знао који је тај.

Не знам да ли је Живорад био осуђиван, али знам да га је по- сле рата партизанска власт стал- но пратила, па се морао чувати.

Чудило нас је што се Живорад није после рата у манастир вра- тио. А сви смо мислили да ће се пре нас замонашити, јер је стал- но читао и са собом о рамену у торбици носио Библију.

Касније сам га после рата на- шао помоћу распитивања у Ва- љевској државној штампарији, јер приватних под комунистима није ни могло бити. Радио је као веома оспособљен у штампарији радник и словослагач, а потом као пословођа и неки шеф. На тој дужности је добио и пензију. Као пензионер посећивао је на ше манастире и саборе. Повре- мено ми се јављао својим лепим писмом и рукописом.

Био је то човек честите душе и поштења. Сматрам да је ово нео- пходно да се зна о пожртвованим људима у време и после Другог светског рата, који су са великом љубављу били у веома корисној служби и помоћи у сужањству Светом Владици Николају.

Иако је живео мирно, тихо, го- тово нечујно, незапажено, он је много и знао и учинио, а све ра- ди Светог Владике и свога на- рода и Цркве.

Такви се људи не смеју никад заборавити. Бог да га прости и дарује му рајско насеље. ■■

Сведочанство о страдањима хришћана у савременом свету

Сваке године, како наводи Центар за проучавање глобалног хришћанства, у свету страда око 100 000 хришћана.

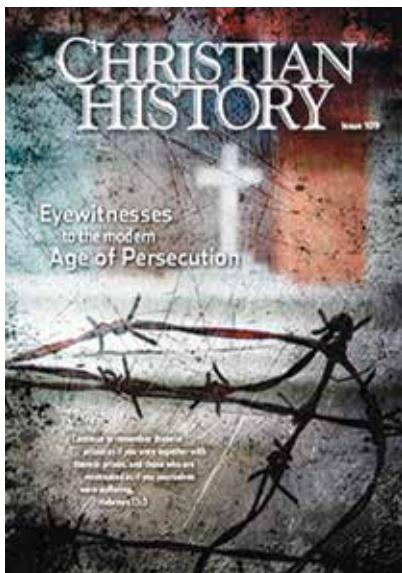
Часопис *Хришћанска историја* [Christian History] који излази под окриљем Института за хришћанску историју [Christian History Institute] у свом недавно објављеном 109. броју истражује прогон хришћана у последњих 300 година, тачније од 1700. године па до краја 2013. године. У овом броју се налази 12 чланака, затим мапа света, фотографије и илустрације, библиографија, наведени су бројни извори – а све то на тему савремених прогона хришћана.

Међу појединцима који су поменути у овом броју су они хришћани које су прогонили хуманисти – у Француској револуцији (крајем 18. века), затим након Октобарске револуције 1917. године, Кинеске револуције 1949, после које су уследили ратови у Кореји и Вијетнаму. Поред хуманиста, социјалиста и комуниста, хришћане су прогонили и убијали и исламисти, почев од арапских освајања, преко ширења Османског царства све до данашњих прогона у Сирији, Ираку, Ирану и Пакистану. И на крају, хришћане су прогонили и данас их прогоне небројена браћа хришћанска – током инквизиције (12–14. век), током реформације у Европи (16–17. век) али и данас – у Ирској, источној Европи и Африци.

Међу подацима који се могу прочитати у најновијем издању часописа стоји и да је, према неким проценама, од времена Исуса Христа до данас у прогонима страдало више од 70 милиона хришћана.

У последња три века, према писању овог часописа, ово би биле неке оквирне бројке:

- скоро сви француски хришћани страдали су у Француској револуцији 1789–1805;
- више од 750 000 асиријских хришћана и маронита пострадао је на територији Блиског истока, Сирије, Ирака и Турске од 1820. г. до данас;
- више од 107 000 римокатолика страдало је у Мексику од краја 19. века до 1930. године;
- више од 200 000 хришћана страдало је у Боксерском устанку у Кини 1898–1900;

- око 1,6 милиона јерменских хришћана страдало је у Турској и Јерменији почетком 20. века;
- преко 120 000 православних Грка пострадао је у једном дану 1922. године у Смирни;
- више од 200 000 украјинских православца страдало је у совјетској Украјини 1927. године;
- 15 милиона православних хришћана страдало је од совјетских комуниста у периоду од 1917. до 1950. године;
- око 1 200 000 римокатолика и других хришћана страдало је у Совјетском Савезу 1925. године;
- преко милион хришћана током 1940-их година страдало је од нациста;

- више од 100 000 литванских хришћана страдало је у периоду од 1940. до 1980. године;
- више од 500 000 православних хришћана страдало је на територији бивше Југославије током 2. светског рата;
- више од 300 000 протестаната страдало је у грађанском рату у Колумбији који је трајао од 1948. до 1958. године;
- преко 600 000 хришћана у Судану страдало је од исламске владе 1963. године;
- око 700 000 хришћана страдало је од комуниста у Кини од 1950. до 1980. године;
- око 200 000 хришћана страдало је током Корејског рата и од комуниста у Северној Кореји од 1950. до 2000. године;
- око 300 000 хришћана страдало је у Африци од 1971. до 1979. године;
- око 520 000 хришћана страдало је у грађанском рату у Руанди 1994. године.

Сваке године, како наводи Центар за проучавање глобалног хришћанства [Center For the Study of Global Christianity] на свету страда око 100 000 хришћана.

Цео овај број часописа *Хришћанска историја* који је посвећен прогону хришћана може се бесплатно преузети са веб-адресе www.christianhistoryinstitute.org или прочитати на <http://issuu.com>.

Маријана Петровић

Миле Бјелајац

1914–2014: зашто ревизија? – старе и нове контроверзе о узроцима Првог светског рата

Београд : Медија центар
„Одбрана“, 2014.(Библиотека Војна књига ; књ.
бр. 1869)248 стр. ; илустр. ; 21 cm
ISBN: 978-86-335-0423-2

Књига др Милета Бјелајца, научног саветника Института за новију историју Србије, под насловом *1914–2014: зашто ревизија? – старе и нове контроверзе о узроцима Првог светског рата* недавно је објављена у издању Медија центра „Одбрана“ (Београд 2014).

Књига је подељена на предговор и тринаест поглавља а Бјелајац наглашава да је структура „одабрана као форма одговора на најчешће исказане контроверзе у новијој литератури и јавности, дакле фокусирана је на нека чворна места“.

Бјелајац подвлачи да „расправе око узрока, повода и кривице за Први светски рат имају стручну, идеолошку и политичку димензију“ као и да „део продукције карактерише покушај намерног склањања по страни већ утврђених чињеница о утицају међуратне политике немачких влада на скидање одговорности за рат, по сваку цену“. С тим у вези, Бјелајац примећује да, „за разлику од ранијих годишњица, ову карактерише покушај једног броја историчара и њихових промотора да се реинтерпретира улога Балкана, посебно Србије, у кључним разлозима за избијање рата“.

Како би одговорио на покушаје да се у иностранству изађе у јавност с „наводно новим и сенза-

ционалним обртима“ који би редефинисали одговорност за почетак Првог светског рата, Бјелајац је одлучио да кроз своју књигу подсети читаоце на то како се овој теми приступало у претходних сто година.

Бјелајац је у својој књизи успешно крстарио кроз домаћа и инострана постигнућа на пољу истраживања узрока и тока Првог светског рата, користио је бројну литературу, презентовао је нашој јавности најактуелнија мишљења о овој теми која су се на Западу појавила поводом обележавања стогодишњице од почетка Првог светског рата. Бјелајац је са ставом износио примедбе и аргументима је обесмислио нека стручна мишљења која су, током претходних година, на Србе сваљивала кривицу за почетак Првог светског рата. Када је сматрао да треба, Миле Бјелајац је с иронијом коментарисао неке од тих неуспешних али злослутних покушаја.

Књигом *1914–2014: зашто ревизија? – старе и нове контроверзе о узроцима Првог светског рата* Бјелајац има намеру да врати дебату о узроцима Првог светског рата у научне воде и да је одаљи од тенденциозних намера једног броја западних политичара и стручњака да оправдање за војну и економску агресију Запада на српски народ (Републику Српску, Републику Српску Крајину, Републику Србију и Републику Црну Гору) током деведесетих година 20. века траже у наметању кривице Србима за Први светски рат.

Уколико би такви ревизионистички покушаји прошли, а уверени смо да неће, била би веома релативизована кривица Немачке за избијање Првог светског рата. Бјелајац пише да би се правиле „компромисне верзије“ које унутар Европе не би изазивале лоша осећања. Међутим, у таквим непринципијелним компромисима не би било места за Србе и исток Европе. Наука, наравно, у сваком случају одбија непринципијелне компромисе.

Књига Милета Бјелајца *1914–2014: зашто ревизија? – старе и нове контроверзе о узроцима Првог светског рата* је велики допринос научној истини и очекујемо да се појави на неком од светских језика како би била доступнија иностраној научно-стручној јавности.

др Александар Раковић

Мира Радојевић,
Љубодраг Димић

Србија у Великом рату 1914–1918: кратка историја

Београд : СКЗ : Београдски форум за свет равноправних, 2014
300 стр. ; 23 cm
ISBN: 978-86-379-1257-6

У години када обележавамо стогодишњицу агресије Аустроугарске монархије на српске државе Краљевину Србију и Краљевину Црну Гору, односно стогодишњицу почетка Првог светског рата, пажњу јавности привлачи научна литература која се бави овом темом.

Сасвим је уобичајено да се у време великих годишњица историјских догађаја рађа нова лите- ➔

ратура која би требало да обогати научна сазнања и понуди нова тумачења историјских појава. Свако преиспитивање постојећих сазнања легитимно је и добродошло.

Међутим, научно преиспитивање никако се не сме поистоветити с политичким ревизионизмом. Ради се о два супротстављена пола која немају ништа заједничко. Нажалост, Србија и српски народ нашли су се ове године (2014) под настрajem политизације на ше прошлости у праскозорје и време Првог светског рата коју мањи број западних историчара и политиколога жели да наметне светској јавности. Наиме, у тим политизованим памфлетима, укориченим како би њихов облик подсећао на књигу, на српски народ и Краљевину Србију сваљује се „кривица“ за почетак Првог светског рата.

Како би одговорили на ове покушаје и успоставили јасну границу између научног и ненаучног, наши историчари проф. др Мира Радојевић и проф. др Љубодраг Димић, академик, с Катедре за историју Југославије Филозофског факултета у Београду, објавили су књигу од изузетне важности под насловом *Србија у Великом рату 1914–1918: крајња историја* (Београд 2014) у издању Српске књижевне задруге и Београдског форума за свет равноправних.

Аутори у предговору наглашавају како својом књигом имају намеру да афирмацијом научних резултата српске историографије „још једном скрену пажњу на погубни утицај политичке ревизије историје“. У том смислу аутори подвлаче да се савремена историја налази „под ударом ревизионистичке историографије која под утицајем политике и њених потреба поништава постојеће знање о прошлости“, да „ревизионистички удар оспорава чињенице, а преко њих и минуле догађаје, појаве и процесе“.

Књига је подељена на шест поглавља. У првом поглављу аутори дају увод у тему кроз прика-

зивање унутрашњих прилика у Србији од Берлинског конгреса (1878) до Сарајевског атентата (1914) као и међународних односа и спољнополитичких прилика, који су довели до тога да Србија буде изложена агресији Аустроугарске, Немачке и Бугарске. У другом поглављу аутори се баве Сарајевским атентатом у којем је убијен Франц Фердинанд, а потом је приказан почетак Великог рата (Првог светског рата) и његов ток до истеривања аустроугарске војске из Србије у децембру 1914. године. Треће, четврто, пето и шесто поглавље посвећени су, свако за себе, по једној ратној години Србије у Великом рату. Дакле, у ова четири поглавља аутори сагледавају период од 1915. до 1918. године. Књига се завршава закључком који се тиче југословенског уједињења, односно стварања Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Професорка Радојевић и професор Димић су својом научном синтезом засводили знања о историји Србије и српског народа у Првом светском рату. Поручили су нам, јасно, да „народи који знају истину о себи имају будућност“.

Да је реч о научном делу од изузетне важности потврђује и чињеница да је књига управо објављена и на енглеском језику а да ће светлост дана ускоро угледати на немачком, руском а можда и

на кинеском језику. Тиме ће ово дело које је обогатило српску културу имати прилику да увери научну и стручну јавност широм света у поуздано и непристрасно тумачење српске историје у Првом светском рату.

др Александар Раковић

Слободан Продић
[прир.]

Све што дише нека хвали Господа

– Основне напомене
о богослужењу
Православне Цркве –

Требиње – Сарајево 2014.

У оквиру издавачке делатности Епархије захумско-херцеговачке и Митрополије дабробосанске објављена је по обиму невелика књига која ће, надамо се, својим садржајем свакако бити од ко-

ристи сваком верујућем човеку. Основна тема којом се бави ово дело јесте богослужење или, конкретније речено, настојање да се на што је могуће једноставнији и свакоме разумљив начин приближи лепота наших црквених служби, химни, молитава које се произносе на заједничким службама наше свете Цркве... Господин Слободан Продић, који је и приредио ово дело, учинио је мали труд да би само указао на неизрециву лепоту православног богослужења. С друге стране, искрено се надамо да ће и међу читаоцима који се буду упознали са садржајем ове књиге појавити жеља да прошире своја знања о литургијском животу Цркве. Уколико се тако што и обистини, ова књига је постигла свој жељени циљ...

Извор: <http://www.spc.rs/>

Раша Перић [прир.]

Анђеле, брате: анђели у српском песништву

Сремски Карловци : Културни
центар „Карловачка уметничка
радионица“, 2014
172 стр. ; 21 cm
ISBN: 978-86-7851-087-8

Анђели српских песника

У тридесет збирки антологијских избора Раше Перића, марљивог српског антологичарског трудоделника о најразличитијим лирским изазовним исказима (о чесници и небесници, о здравици и пчели, о стаду и јату, о души и срцу, о Крфу и Сентандреји итд.) нашла се и књига о анђелима.

И како нас је овај трагач за тајнама својих мотива научио, прво

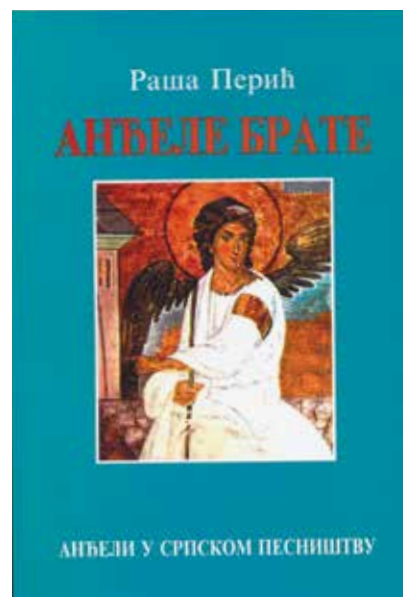
смо их сагледавали у анонимном народном епском барду, а потом у златним наносима наших средњовековних пера, преко Св. Саве, Теодосија и Доментијана, Његоша и Николаја Велимировића, Лаза Костића и Настасијевића, до Васка Попе и Светислава Мандића, до Десанке, Бране Петровића, Матије и Слободана Ракитића, све даље у генерацијском низу до Жарка Димића и Небојше Лапчевића. Дакле, преко сто српских песника за које се везује култна строфа Васка Попе:

„Откуда моје очи
на лицу твоме
анђеле брате.“

Кад се у рукама држи ова поезијска о анђелима српских песника, онако као су их они присвајали, волели и приватизовали, има се утисак да је ова књига део њихове породичне реликвије, малог топлог огњишта око којег се греју сви њихови животи. И духовна прокрвљеност која доноси адреналинско осећање лепоте, неког необјашњивог смираја и узвишених осећања, а да се све то већ давно нашло и у потврђивању наше животне жилице у корену, и нашег расцвалог цвета у круни. Кад се ова присвојност преведе на шири социјални план, цела нација ће струјати у њиховом лепету, сва чежња ће добити неко зачарано осмишљавање, сва љубав отеловљавање, сва вера оверовање, сва нада онађивање.

Цела збирка по мотивској јасноћи, која је овде упрошћена до крајње јасноће у неком лепом кристализовању, величанствен је чин моћне симфоније која у свом духовном лепету исходи из срца и одмах у њега уходи, исходи из душе и одмах у њу уходи.

Ретко који мотив као овај о анђелима је успео да сачини толико јединства унутар своје различитости. И да у јединственом заједништву преплави осећање моћи говора и моћи речи које ће овде добити исту обоженост, свечасту

позлату, душевни смирај, живу ауру извезену од оног слова када у почетку беше реч.

Анђели су неки архетипски почетак у сваком духовном стању ових лирских мучица, и истовремено завршетак те прелепе пређе која је златоносно везла психосоматска, духосоматска и коначно бестелесна стања у којима су се налазили српски песници суочени са истим очима и модела и сликара. Овог пута сликара речима иако књига Раше Перића личи на цркву у којој је сто српских песника фрескописало своја људска и канонска стања замењивана анђелима.

У каквој музичкој симфонији, равној некој од Мокрањчевих руковети препознао би се тај бруј којим се сручује свод небеске куполе. А да га творци ове поезије својим рукама држе по цену својих живота.

Ако су српски песници у својој интими певали преко својих анђела, објашњавајући и своје биће и своју српску кућу, своју духовну територију и духовну географију, они су зацело објашњавали и своје историјско и национално биће са свим примесама које овој поезији може давати и атрибуте родољубиве поезије.

Љубиша Ђигић

У ЛЕСКОВЦУ

Благовесник Југа Србије

У Лесковцу је недавно промовиран седми број часописа *Благовесник Југа Србије*. Часопис је концептиран као тематски, а тема најновијег броја је ћирилица, један од темеља наше културе.

Овај часопис излази из штампе већ три године – са благословом Епископа нишког др Јована.

Извор: www.eparhijaniska.rs

БЕОГРАД

„Србија у Великом рату“

У склопу обележавања стогодишњице почетка Првог светског рата у Великој галерији Дома Војске Србије 2. јула 2014. године отворена је изложба „Србија у Великом рату“, која је плод сарадње Историјског архива Пожаревац, Војног архива, Војног музеја и Медија центра „Одбрана“.

Изложба је подељена на 16 тематско-хронолошких целина са изабраних 270 архивских докумената и фотографија које доприносе бољем разумевању обрађених тема и нуде нове погледе на Велики рат 1914–1918. Део који се односи на Браничево и североисточну Србију садржи исцрпан преглед догађаја на овом веома значајном простору Краљевине Србије од 1915. до 1918. године, што је и својеврсна историја живота под окупацијом. Изложбу архивских докумената употпуњују музејски предмети из фондуса Војног музеја.

Изложба ће бити отворена до 26. јула 2014. године, радним данима и суботом од 11.00 до 19.00.

Извор: www.mod.gov.rs

МОСКВА

Светлост иконе

У организацији Института за студије културе и хришћанства из Бео-

града, и уз подршку Амбасаде Републике Србије, у петак 27. јуна 2014. године, у згради Zepter International у Москви отворена је изложба „Светлост иконе“.

Овом изложбом московској и руској јавности су представљени радови три иконописачке радионице српских манастира – манастира Жиче, Градца и Нове Павлице.

Присутнима су се на отварању изложбе обратили амбасадор Републике Србије у Москви г. Славенко Терзић, министар регионалног развоја Руске Федерације г. Игор Николајевич Сљуњајев, директор компаније Zepter г. Марио Јанковић, као и представник подворја Српске Православне Цркве у Москви о. Сергије Антић и представник Руске Православне Цркве о. Игнатије Шестаков.

Амбасадор Републике Србије г. Терзић је говорио о значају изложбе из перспективе дугорочне сарадње Србије и Русије и повезивања две земље на културном плану. Министар регионалног развоја у Влади Руске Федерације г. Сљуњајев је у свом обраћању подвукао важност упознавања јавности Русије са савременим српским иконописом и истакао значај ове и других иницијатива Института за студије културе и хришћанства.

Потпредседница Института за студије културе и хришћанства госпођа Данијела Марковић захвалила се представницима Владе Руске Федерације и амбасадору Републике Србије на њиховом присуству и подршци, као и свима који су помогли организовање ове изложбе, пре свега госпођи Сузани Московљевић и магазину *Liger*, као и компанији Zepter. Она је такође указала на посвећеност Института развоју српско-руских односа на плану културе и духовности и изразила жељу да се

сарадња на сличним пројектима настави и у будућности.

БЕОГРАД

Црквена гласила – глас Цркве у свету

Под председавањем Митрополита црногорско-приморског Г. Амфилохија, члана Светог Архијерејског Синода задуженог за надзор над радом Информативно-издавачке установе Српске Православне Цркве, у Патријаршији српској у Београду 3. јула одржан је радни састанак са запосленима у овој установи.

Састанку су присуствовали уредници и сарадници патријаршијских гласила: *Православља*, *Теолошких ђоїледа*, *Гласника*, *Православної мисионара* и *Светосавскої звонца*, као и уредници и сарадници Информативне службе Српске Православне Цркве.

Како се каже у вести о овом састанку постављеној на портал Инфо-службе СПЦ, на овом скупу закључено је да је неопходно унапређивати информативна, мисионарска и богословско-научна гласила Српске Цркве. Такође, констатовано је да би црквена гласила требало да развијају не само људске, него и технолошке ресурсе – како би на одговарајући начин могла да пренесу информације и изложе православну истину.

Извор: www.spc.rs

ПОДМАИНЕ – РУСТОВО

Четврти и пети семинар византијског појања

Како преноси Радио „Светигора“, с благословом Његовог Високопреосвештенства Митрополита црногорско-приморског Г. Амфилохија, свештени манастир Успења Пресвете Богородице (Подмаине) код Будве, свештени манастир Пресвете Богородице (Рустово) код Светог Стефана и Интернет школа црквеног појања „Тројеручица“ организују Четврти и Пети семинар византијског појања. Предавања су на српском језику.

Програм семинара усмерен је првенствено на основне теме представљања црквене музике, и то на почетном и на напредном нивоу.

БЕОГРАД

Научна конференција о руском гробљу у Београду

У Београду је 21. јуна 2014. године одржана научна конференција „Руски некропољ у Београду“. Уводна обраћања имали су председник Почасног савета Фондације за обнављање, подршку и очување комплекса историјско-меморијалних споменика у Републици Србији „Руски некропољ“ др Ненад Поповић, амбасадор Руске Федерације у Србији г. Александар Чепурин, новоизабрани Епископ славонски Г. Јован и протојереј-ставрофор Виталиј (Тарасјев), старешина Подворја Московске Патријаршије у Србији. У раду су учествовали истакнути српски и руски историчари са циљем да се научно анализирају српско-руски односи кроз историју. Повод за одржавање оваквог скупа је стогодишњица од избијања Првог светског рата, али и текућа обнова руског гробља чији завршетак је планиран за 1. август. *Д. Сврахинић*

стом и лепом српском језику она је присутне позвала да упознају пољску културу, која није само римокатоличка – иако се уобичајено сматра да је Пољска хомогена, римокатоличка земља. Она је прецизирала да православца у Пољској има око пола милиона, односно 1,36 одсто становништва.

Фото: www.begradskatvrjaja.co.rs

Четврти семинар биће одржан у манастиру Подмаине и намењен је клирицима и лаицима. Програм семинара, осим предавања, подразумева и редовно учествовање у манастирском богослужењу. Тако ће рад семинара започети у недељу 27. јула вечерњим богослужењем, а завршити се недељном Божанственом Литургијом 3. августа 2014. године.

Пети семинар биће одржан у манастиру Рустово и намењен је женама (монахињама и мирјанкама). Програм семинара, осим предавања, подразумева и редовно учествовање у манастирском богослужењу. Тако ће рад семинара започети у недељу 3. августа вечерњим богослужењем, а завршити се недељном Божанственом Литургијом 10. августа.

Предавач на овом семинару ће бити г. Игор Зиројевић, професор појања из Атине. Пријављивање за семинар траје до 20. јула, а могуће је пријавити се преко формулара који се налазе на адресама <https://trojerucica.wufoo.com/forms/aeetvrti-seminar-vizantijskog-pojanja/> и <https://trojerucica.wufoo.com/forms/peti-seminar-vizantijskog-pojanja/>.

Извор: Радио „Светиштора“

ска“, о којој смо писали још у *Православљу* бр. 1094 (од 15. октобра 2012. г., на стр. 42). На отварању ове изложбе били су присутни Патријарх српски Иринеј и новоизабрани Епископ аустријско-швајцарски Андреј, клирици Пољске и Српске Православне Цркве, као и представници градских власти и дипломатског кора.

Фотографије за ову изложбу премио је портал *Орџифото* (www.orthphoto.net), и на њима су представљени детаљи из живота Пољске Православне Цркве. Изложба, коју организује Амбасада Пољске, већ је гостовала у Србији – у септембру 2013. године била је постављена у београдском Храму Св. Саве, а сада је на Калемегдан стигла из Ниша, где је у организацији Епархије нишке била отворена на Видовдан ове године, и трајала до Ивањдана.

Изложбу „Боје православља – Пољска“ на Савском шеталишту на Калемегдану отворила је отправник послова Амбасаде Пољске др Хана Далевска Грењ. На изненађујуће чи-

Бираним речима се организаторима, гостима из Пољске и присутнима обратио Патријарх српски Г. Иринеј, изложивши неке детаље из историјског пута пољског православља, које је братским везама свезано са нашом помесном Црквом. Примера ради, садашњи предстојатељ Пољске Цркве, Митрополит варшавски Сава, дипломирао је на Богословском факултету Универзитета у Београду; у Београду је и примио монашки постриг, добивши име по Светом Сави, првом српском архиепископу. Патријарх је подсетио присутне на братство и заједништво словенских народа.

Свештеник Пољске Православне Цркве Михаило Чиквин прочитао је писмо Његовог Блаженства Митрополита варшавског Саве. Говорио је и г. Александар Василук, један од оснивача пројекта „Ортфото“.

На отварању су наступила и два хора – Прво београдско певачко друштво и хор из Бјалистока, који су представили пољску и српску духовну музику, док су *Оченаш* на црквенословенском отпевали заједно – указујући на заједничке ћирилометодијевске изворе хришћанске вере ова два народа.

Чудесну причу о православљу у Пољској чине фотографије око 60 аутора, који су кроз своје слике покушали да прикажу православље с пољске тачке гледишта. Ова јединствена изложба биће отворена до 8. августа ове године. ■■

БЕОГРАД

Боје православља – Пољска

У уторак, 8. јула 2014. г., на Калемегдану је отворена изложба фотографија „Боје православља – Пољ-

САН ФРАНЦИСКО

Двадесетогодишњица прослављења Св. Јована Шангајског

У недељу, 29. јуна 2014. године, у Храму Свих жалосних радост у Сан Франциску, почеле су свечаности посвећене двадесетој години канонизације праведног Архиепископа Јована (Максимовића, † 1966. г.). Тога дана обављен је и чин архијерејске хиротоније Архимандрита Николаја (Олховског) у Епископа менхетенског, саопштава се преко веб-сајта Руске Православне Цркве. Свечаност је привукла много верника.

Дуго пре почетка богослужења почело је пристизати свештенство и монаштво из разних епархија Руске Заграничне Цркве, као и представници других Православних Цркава и поклоници из разних градова САД и других земаља. Богослужењем је началствовао Митрополит источноамерички и њујоршки Иларион, уз саслужење православних јерараха који су дошли на прославу.

Након Литургије служен је молебан светитељу и чудотворцу Јовану, пред кивотом са његовим нетрулежним моштима, а затим је око храма ишла литија.

Извор: <https://radiosvetigora.wordpress.com>

СИРИЈА

Скрнављење цркава

Дана 21. марта ове године, сиријски градић Касаб, на граници са Турском, претежно насељен Јерме-

ВАТИКАН

Светско првенство у фудбалу би требало да буде празник солидарности међу народима

На читавом глобусу се, из вечери у вече, из недеље у недељу гледало светско првенство у фудбалу. Какву мировну мисију може имати фудбал? О социјалној димензији миротворачког потенцијала фудбала се пред отварање овог светског првенства огласио и поглавар римокатолика.

Светско првенство у фудбалу у Бразилу би требало, сходно папиним речима, не само да буде велики спортски догађај, већ и „празник солидарности међу народима“. Он је уједно свима пожелео „радосне и мирне игре/утакмице“, а директним учесницима „братску узајамност“ као и „дистанцирање од сваког егоизма, сваког облика расизма и нетолеранције“.

Фудбал је инструмент којим могу да се пренесу вредности које подстичу развој људске личности као и мирољубивог друштва, истакао је римски *pontifex maximus*. У ова својства фудбала убрајају се фер-плеј, истрајност, пријатељство, кооперативност и солидарност. Фудбал може на тај начин да буде „школа културе заједништва, хармоније и мира међу народима“, вели папа Фрања.

„Тајна успеха на зеленој трави, као и у свакодневици, састоји се у томе да ја – како своме колеги у тиму, тако и противнику у супротном тиму – покажем респект“, вели папа. „Нико не побеђује сам, ни у спорту ни у животу. Нико не треба да се изолује или се осећа искљученим. Наравно, на крају ипак једна фудбалска екипа добија светско првенство. Али ако се на примеру спорта научимо овој лекцији, онда ћемо сви постати победници“ рекао је папа Фрања.

Бискупска конференција Бразила (CNBB) је још пре неколико недеља објавила своју поруку под мотом „Jogando pela vida“ – „Игре за живот“ – као предназначење универзалног братства и заједништва са многим народима. Уједно је Бискупска конференција Бразила изразила солидарност са свима који су у оквирима грађевинских припрема овог првенства остали без крова над главом или чије је достојанство на било који начин било повређено и позивају све и свакога да суделују у пројекту „Copa da Paz“ – „Светско првенство у миру“.

Пројекат Зоран Андрић

Папа са ватиканском Швајцарском гардом гледа утакмицу Аргентина – Швајцарска

нима, као и оближња насеља, окупирали су војници Фронта Ал Нусра и Исламског фронта, који су дошли са територије Турске.

У то време, неколико хиљада хришћана је пребегло из Касаба у град Латакија, 80 њих је без милости убијено, а многе цркве су оскрнављене и срушене. Сиријска војска је средином јуна напукон успела да ослободи окупирани Касаб.

Потом се на интернету, на сервису Јутјуб, појавио снимак који приказује ужасна уништавања хришћанских цркава у Касабу: сломљене крстове, оскрнављене иконе и трагове пожара.

Хришћанима у Сирији је из дана у дан све теже.

Извор: www.svetosavije.org

ЦРНА ГОРА – КОЛУМБИЈА

Православна мисија

Православни Колумбијац кога је Митрополит Амфилохије недавно замонашио, о чему смо писали у Православљу од 15. јуна ове годи-

Православни Првојерарси упутили писма поводом скорашњих поплава

Поводом незапамћене несреће која је током мајских поплава задесила Србију, Његова Свесветост Патријарх цариградски Г. Вартоломеј, у име пуноће Цариградске Патријаршије, упутио је писмо саучешћа и подршке Патријарху српском Г. Иринеју, Српској Цркви и српском народу. Истим поводом, писмо је послао и Његова Светост Патријарх јерусалимски Г. Теофил III, и ова два писма у наставку доносимо у целини. Поред ове двојице Првојераха, писма подршке и саучешћа поводом страдања послали су и Патријарх александријски Теодор II, Патријарх московски Кирил, Патријарх румунски Данило, Патријарх бугарски Неофит и други православни првопастери.

Писмо Патријарха константинопољског Вартоломеја

Његовој Светости Патријарху српском
Господину Иринеју, Београд

Ваша Светости,

Васељенска Патријаршија и наша смерност лично, с неизмерним болом у души и срцу, пратимо дешавања у пределима тешком и вишедневном поплавом погођене благословене Србије, већинског и вољеног православног народа настањеног у њој, делећи састрадалну бригу са Вашом Светошћу.

Изражавамо Вам најдубљу братску подршку и молимо се Господу, Који укида законе природе својом светом вољом и промислом Његовим, да сачува православну Србију и њен народ од свакога зла и пропасти, да зацели благодаћу Својом материјалне и људске ране које су Вас задесиле, а погођене поплавом да охрабри и утеши, и просветли све нас како бисмо сачували „веома добру“ творевину Божју, „ту најузвишенију реч Творца и поседницима и мудрацима и убогим и богатим“ (Св. Јован Златоуст), како би и људи, који живе на земљи и уживају добра њена, имали сигуран живот и здравље, и како би избегли такве пропасти, попут ове коју у агонији проживљавамо у Вашој благословеној домовини, за коју смо уверени да ће као облак проћи.

Убеђени да ће се српски народ, који је на свом историјском путу вековима пролазио кроз огањ, понети храбро и у овој олуји и борби, у искушењу које се дешава по допуштењу Божјем, молитвено, молебном и братски Вас поздрављамо са Вашим свештеним братством, полажући уздање за Вас и за сав српски народ на Часни крст Господњи, који где хоће постаје не само сила за прогнање зла, него знак обнове и Васкрсења, живота, радости и весеља проистеклог из страдања, што желимо и свој браћи, и духовној деци Вашој у овом искушењу, са молбом, Свјатјејши, да свима њима пренесете нашу бригу, љубав и молитве Мајке Цркве Константинопољске и осећања састрадалне љубави наше смерности.

Са свесрдним братским целивима љубави и поштовања
Константинопољски ВАРТОЛОМЕЈ

Писмо Патријарха јерусалимског Теофила III

Свјатјејши Архиепископе пећки, Митрополите београдско-карловачки и Патријарше српски, у Христу Богу возљубљени и многууважени брате и саслужитељу наше смерности Господине Иринеје, Вашу уважену Светост братски у Господу целивајући, најсрдачније поздрављамо.

Чувајући још увек живим сећање на задовољство нашег у Христу заједништва са Вашом возљубљеном и многопоштованом нам Светошћу, са прославе, у Нишу, 1700 година од издавања Миланског едикта цара Константина Великог, као и из Цариграда, са недавног Сабрања Предстојатеља, затечени смо, потресени и обузети дубоком жалошћу и неизмерним болом у души, вешћу и призором природних катастрофа услед поплава које су избиле на просторима Србије и Босне и Херцеговине, сестринске Српске Православне Цркве, проузрокујући несагледиве и погубне материјалне штете и разарања, и, што је најгоре, губитке људских живота.

Саучествујући из дубине срца у овом великом искушењу са Вашом многопоштованом Светошћу, жарко се молимо да благоутробни Бог наш душе утопљених у поплавама упокоји у земљи живих, са преподобним и праведницима, да утеши њихове сроднике, да ублажи бол расељенима и пружи им уточиште, и све за животну потребу чега су лишени.

Стога, целивајући Вашу Светост целивом светим са Свесветог и Живоприменог Гроба, остајемо.

У Светом Граду Јерусалиму, 16. маја 2014.
Ваше возљубљене Светости љубљени у Христу
брат

с. р. ТЕОФИЛО III
Патријарх јерусалимски

превео: *протојереј мр Гајо Г. Гајућ*

не (бр. 1134, на стр. 44), постао је свештеник тј. јеромонах.

Наиме, у другу недељу по Духовима, 22. јуна 2014. године, на Св.

Литургији у Цркви Свете Тројице у Доњем манастиру Острог, Митрополит Амфилохије је у чин јеромонаха рукоположио јерођакон

Симеона из Колумбије. Надамо се да ће Господ првине православне мисије у Јужној Америци вишеструко умножити.

МОЛИТВЕНО ПРОСЛАВЉАЊЕ
СВ. КНЕЗА ЛАЗАРА У СПЦ

На Буковој пољани

На Видовдан, Свету Литургију у храму посвећеном Светом мученику Виду и Св. великомученику цару Лазару на Буковој пољани у селу Баре Краљске код Врањештице, служило је свештенство Епархије будимљанско-никшићке и Митрополије црногорско-приморске.

Након одржане Свете Литургије, обављен је помен за све мученике, косовске јунаке, оне који су страдали на Буковој пољани бранећи Црну Гору од туђина и за све оне који су пострадали од Косовског боја па до данас.

У поздравној бесједи, Свето Мартиновић, професор српског језика и председник Црквеног одбора, подсјетио је да су храм 2012. године освештали Митр. Амфилохије и Еп. Јоаникије и „принијели га на дар Богу живоме за покој душа бранитеља крста и отацтва који су на Буковој пољани под командом војводе Миљана Вукова Вешовића 1877. године поразили туђинску војску“. Мартиновић је казао да Васојевићи који су страдали на Буковој пољани то значајно мјесто својом крвљу натопили и да стога вјечни помен заслужују.

Извор: Дан

У Босанском Грахову

Њихова Преосвештенства Епископ бихаћко-петровачки Г. Атанасије и Епископ горњокарловачки Г. Герасим су на Видовдан служили Литургију у Храму Светих апостола Петра и Павла у Босанском Грахову. Епископима су саслуживали свештеномонаси и свештеници из Епархије бихаћко-петровачке.

Након Литургије, у порти храма на новоизграђеном платоу гдје се налази спомен-обележје палим борцима Отаџбинског рата 1991–1995. год.

одржан је помен свим пострадалим војницима, војсковођама од Косовског боја до дана данашњег. Литургији и парастосу погинулим борцима, поред представника општинских и кантоналних власти Кантона 10 присуствовао је председник Народне скупштине Републике Српске г. Игор Радојчић.

На крају парастоса Епископ Атанасије је одржао пригодну бесједу на тему Косовског боја, у којој је назначио свијетло опредјељење и свједочење Светог кнеза Лазара Косовског за Царство небеско. Послије парастоса Епископи Атанасије и Герасим, са свештенством, представницима власти и вјерним народом упутили су се ка обновљеној родној кући Гаврила Принципа у селу Обљај, недалеко од Босанског Грахова, гдје је Епископ Атанасије одржао помен Гаврилу Принципу и његовим родитељима, оцу Петру и мајци Марији и затим осветио кућу. По освећењу дома Епископ Атанасије је у својој бесједи пожелио да се и у свим селима Грахова, околине и читаве Крајине наставе обнављати домови.

Након освећења, председник Народне скупштине Републике Српске господин Игор Радојчић открио је спомен-бисту Гаврила Принципа и одржао говор.

Презвијтер Здравко Бојојевић

У Њу Џерсију

Овогодишњи Видовдански сабор посвећен 100-годишњици Сарајевског атентата и почетку Првог свјетског рата, који је одржан на српском имању у Хоупу, у Њу Џерсију (Норе, New Jersey), био је централна прослава Видовдана за *Tristate* (New York, New Jersey, Connecticut).

У суботу, 28. јуна, на Видовдан, служена је Света Архијерејска Литургија у патерсонској Цркви Зачећа Светог Јована Крститеља (Paterson, New Jersey). Епископ источноамерички Г. Митрофан началствовао је узношењу Бескрвне Жртве, а саслуживали су протонамјесник Зоран Радовић, парох Цркве Св. Георгија из Елизабета, пензионисани парох патерсонски протојереј-ставрофор Тома Стојишић

и патерсонски парох протонамјесник Владислав Радујковић.

Након Св. Литургије, на српском имању, служен је парастос свим српским јунацима од Косовског боја, преко свих ослободилачких ратова, до Косова данас, као и свим жртвама православних народа који живе те своје дадоше за вјеру православну и отаџбину своју.

Након парастоса, уприличен је свечани програм поводом 100-годишњице почетка Првог свјетског рата, под називом „Историјски час“, у којем су учествовали о. Георгије, историчар Сергеј Алчен (Sergey Alchen), историчар Миломир Плакаловић, пјесник др Милутин Србљак, пјесник Бошко Топић и глумица Жана Јовановић.

Извор: Црква Зачећа Св. Јована Крститеља, парохија Патерсон

На Љубићу

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј прошле године је осветио нови храм на брду Љубићу код Чачка, посвећен Светом великомученику кнезу Лазару и свим српским ратницима. На месту најкрвавије битке у Другом српском устанку, у овом храму, остварењу архитекте Пеђе Ристића, окупило се више хиљада верних. Поред литургијског сабрања, ово је уједно била и прилика да се потомци из рудничког краја, западне Србије и шире, окупе и подсети на своје велике претке.

Литургију је служио високопреподобни Архимандрит о. Венијамин, игуман манастира Преображење, а саслуживали су свештеници на челу са протом Сашом Јоловићем, архијерејским намесником трнавским. У олтару је служио и уважени професор и прота из Београда др Радомир Поповић. На крају Литургије је отац Венијамин са свештенством служио парастос Св. кнезу Лазару и свим ратницима српским који изгинуше за Крст часни и слободу златну. Веома надахнуто, о ратовима и ратницима, о победама српским и поразима, о Обилићима и Рајићима, али и о некадашњим и садашњим српским издајницима – Бранковићима

и њиховим наследницима, беседио је са портала храма Лазаревога уважени гост из Београда професор Радомир Поповић. Затим је високопречасни старшина отац Владе,

по благослову Преосвећеног Владике шумадијског Јована доделио грамате и друга црквена признања најзаслужнијим верницима, приложницима за градњу овог прелепог храма.

Слободан М. Рагуловић

На Зејтинлику

На Зејтинлику, српском војничком некропољу у Солуну, ове године је веома торжествено прослављен Видовдан.

Великим трудом и вишегодишњим настојањем Архимандрита Методија, настојатеља царске лавре манастира Хиландара, о. Александра Павловића, клирика Васељенске Патријаршије који служи у Грчкој, и протојереја Елефтериоса Куцафтакиса, споразумом СПЦ и Јеладске Архиепископије, а благословом Митрополита неапољско-ставропољског Варнаве, коначно је ове године на Видовдан служена Св. Литургија на Зејтинлику у капели Св. Георгија.

На Светој Литургији којом је началствовао игуман хиландарски Методије, саслуживали су протојереј Небојша Тополић, парох при Храму Светог Марка у Београду, јереј Александар Павловић, парох у Мелисургосу, и ђакон Владимир Руменић. Литургији је присуствовао и Синод Павић, генерални конзул Републике Србије у Солуну. После Свете Литургије служен је парастос за покој душа косовских јунака, али и свих који су погинули током Великог рата и оних који почивају у вечном миру на Зејтинлику, на коме је, саслужујући, узео активног учешћа и протојереј Елефтериос Куцафтакис.

Током беседе игуман хиландарски Методије је званично објавио благослов Митрополита Варнаве да ће се убудуће, ако Бог да, на Зејтинлику сваке суботе служити заупокоје-

не литургије, које ће, по препоруци Патријарха српског Иринеја и благослову Митрополита, служити о. Александар Павловић.

Ђакон Владимир А. Руменић

У Бијељини

Војници, подофицири и официри 3. пјешадијског батаљона 5. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ, заједно са православним војним свештеником Васом Поповићем, свечано су прославили Видовдан, 27. јуна 2014. године, у обновљеном Спомен-храму Светог мученика кнеза Лазара и свих светих мученика српских у касарни „Војвода Степа Степановић“ у Бијељини.

Ове године, у духу обиљежавања стогодишњице Великог рата (1914–1918), припадници 3. пјешадијског батаљона у Бијељини прославили су, освешћењем и ломљењем славског колача, крсну славу Војске Републике Српске, крсну славу 3. пјешадијског (Република Српска) пука Оружаних снага БиХ и крсну славу Спомен-храма Св. мученика кнеза Лазара и свих светих мученика српских у Бијељини.

У присуству бројних званица из друштвено-политичког живота, одржан је и Видовдански концерт Умјетничког ансамбла „Бисерница“ из Бијељине у порти спомен-храма.

Протонамјесник Васо Поповић, војни свештеник, рекао је у поздравној бесједи да је Видовдан велики црквени и национални празник српског народа, празник који овај народ уједињује и у којем је смјештена сва голгота српског народа, али и сјеме његовог васкрсења.

Извор: eparhijazvornickotuzlanska.info

У Великом Поповцу

На Видовдан 2014. године одржа на је шеста по реду манифестација „Ћирилица – огледало српске душе“

ДОБРОЧИНСТВО
Поклоничка агенција Српске цркве
тел/факс: 011/2687-416, 2686-445
www.dobrocinstvo.spc.rs

ЛЕТЊА ДУХОВНА ШКОЛА
Соко 09 - 16. август
СВЕТИЊЕ МОСКВЕ
25. август - 03. септембар
МАНАСТИРИ БУГАРСКЕ
27. август - 02. септембар
Водич Драган Вукић
КРФ 09 - 17. септембар
Видо, Плава гробница ...
КРСТОВДАН
У СВЕТОЈ ЗЕМЉИ
21 - 29. септембар
ОСТРОГ
сваког викенда

у порти Цркве Св. пророка Илије у Великом Поповцу. Манифестација је започела Св. Литургијом – уз присуство великог броја свештеника и верника који су се и причестили. За Литургијом су следили парастос и свечани програм, а у наставку је одржана и трпеза љубави. Заједно са свештеником Бранком Чолаковићем, старешином Храма Св. пророка Илије, песник Раде Обрадовић је представио књигу *Родољубље Србије*, тј. њено пето издање – поводом стогодишњице Првог светског рата.

Уз председника општине Петровац на Млави и председника месне заједнице, на сабору су учешће узели и др Миодраг Матицки – председник Вукове задужбине у Београду, г. Радомир Андрић – председник Удружења песника Србије, књижевници из Песничког друштва „Раковица“, и још доста других песника из Србије, Македоније, Републике Српске и Бугарске.

Наступале су фолклорне групе различитог узраста, познати Бистрички трубачи који су и отворили програм сабора, учествовали су штићеници из Специјалне установе у Великом Поповцу и још многи други.

У МИТРОПОЛИЈИ ЦРНОГОРСКО-ПРИМОРСКОЈ Министарска посета

Никола Селаковић, министар правде у Влади Србије, посјетио је 1. јула 2014. Митрополију црногорско-приморску. Министар је најприје посје-

тио дворску цркву на Ћипуру гдје је положио вијенац на гроб краља Николе, да би се затим у Цетињском манастиру поклонили руци Св. Јована Крститеља, честици Часног Крста и моштима Св. Петра Цетињског.

Министра Селаковића је у име Митрополита Амфилохија дочекао Еп. будимљанско-никшићки Г. Јоаникије заједно са Еп. полошко-кумановским Г. Јоакимом и братијом Цетињског манастира на челу са игуманом Архим. Методијем (Остојићем).

Министар Селаковић је посетио и Богословију Светог Петра Цетињског. У пратњи министра Селаковића били су г. Зоран Бингулац, амбасадор Републике Србије у Црној Гори, Драгомир Милојевић, председник Врховног касационог суда и председник Високог савјета судства, Радомир Илић, државни секретар, Дејан Царевић, директор Дирекције за управљање одузетом имовином и други.

Извор: Митрополија црногорско-приморска

У МУЗЕЈУ СПЦ

Морачко законправило

Са простора средњовековне Зетске епископије – Митрополије црногорско-приморске сачувана су три преписа *Законоправила Светога Саве*, и то најстарији препис из 1262. г. – *Иловицка крмчија*, затим *Савинска крмчија* настала средином 16. века, као и *Морачка крмчија* из 1615. г.

Митрополит Амфилохије, бринући о чувању и обнављању духовних темеља и сведочанстава са простора своје епархије, посетио је 1. јула 2014. Музеј СПЦ у чијем фонду се чува *Морачка крмчија*. Управник музеја Владимир Радовановић ставио је на увид Митрополиту *Морачку крмчију*, а потом су утврдили начелни договор око фототипског издања овог драгоценог сведочанства

У БЕОГРАДУ

Представљена књига *Народна монархија*

У Београду је 20. јуна 2014. године представљена књига Ивана Лукајновича Солоњевича *Народна монархија*, која је плод заједничких напора Центра за изучавање традиције Украјина и Центра за истраживање православног монархизма. Присутнима су се обратили новоизабрани Епископ аустријско-швајцарски Г. Андреј, Епископ аустралијско-новозеландски Г. Иринеј, г. Драгомир Ацовић, члан Крунског већа, и г. Срђан Р. Фуртула, испред издавача. Овом приликом Владика Иринеј је уручио Орден Светог цара Константина Центру за истраживање православног монархизма, као и г. Сергеју Мањкову, заменику директора Историјског литерарног музеја из Царског Села у Санкт Петербургу.

Представљању књиге присуствовали су престолонаследник Александар II са супругом, принцем Катарином, као и бројне личности из јавног и културног живота.

Д. Сврахинић

српске средњовековне духовности и културе. Управник музеја је, потом, представио Митрополиту Амфилохију нову поставку сталне изложбе музејских предмета као и музејски депо где се Митрополит сусрео са стручним особљем музеја.

По завршетку посете Музеју СПЦ, Митрополит је имао сусрет са Радованом Пилиповићем, директором Архива СПЦ, који му је предао први примерак управо, у издању Архива, објављене тематске збирке докумената под насловом *Српска Православна Црква у Првом светском рату 1914–1918*. У даљем току сусрета, директор Пилиповић упознао је Митрополита са досадашњим радом на уређењу Архива с обзиром на то да је Митрополит, у својству заменика Патријарха Павла, 2007. године покренуо питање коначног уређења Архива СПЦ и у том циљу потписао Протокол о сарадњи Светог Синода, Министарства културе и Архива Србије.

У НОВОМ САДУ

Сарадња Патријаршијске библиотеке и Матице српске

У Библиотеци Матице српске, у петак 4. јула 2014. године, потписан је протокол о сарадњи ове српске књижевне, културне и научне институције са Библиотеком Српске Патријаршије.

У име Библиотеке наше Патријаршије, уговор је потписао мр Зоран Недељковић, управник ове најстарије библиотеке установе у српском

народу, док је у име Библиотеке Матице српске документ потписао господин Селимир Радуловић, управник Библиотеке Матице српске. Свечаном потписивању протокола присуствовао је и Његово Преосвештенство Епископ бачки Г. Иринеј који је честитао обема српским кућама на сарадњи и пожелео је да та сарадња буде на корист рода нашега, културе, и у славу Божју. „Радујем се што сам био у могућности да присуствујем, као скромни сведок, овом свечаном чину“, казао је Владика Иринеј.

Библиотека Српске Патријаршије постоји од 1706. године, а баштини традицију средњовековних манастирских библиотека, пре свих хиландарске, у коју су Свети Сава и Свети Симеон Мироточиви положили прве рукописне књиге. Међу 550.000 библиотечких јединица, Библиотека Српске Патријаршије чува непроцењиво вредне ћирилице рукописе, легате и библиотеке поглаварâ Српске Цркве и знаменитих Срба. Библиотека Матице српске основана је 1826. године, а Народна библиотека Србије 1832. године.

Извор: Епархија бачка

У ЕПАРХИЈИ ТИМОЧКОЈ

Монашење у ман. Буково

Његово Преосвештенство Епископ тимочки Г. Јустин, изабрани Епископ жички, замонашио је 4. јула 2014. године на вечерњој служби у манастиру Буково искушеника Ацу Јовића, сабрата овог Светониколајевског

манастира, давши му име Платон, по новопросијавшем светитељу Свештенмученику Платону Бањалучком.

Извор: Епархија тимочка

У МАНАСТИРУ ЗАОВА

Ивањдан са новим монахом

Молитвена прослава празника Рођења Св. Јована Крститеља у манастиру Светих Арханђела – Заова у стишкој равници била је облагодатељна Литургијом којом је начествовао Епископ браничевски Г. Игнатије уз саслужење 13 презвитера и 4 ђакона.

Пред почетак богослужења, игуман Димитрије Плећевић, настојатељ ове свете обитељи, привео је пред Владика и сабор свештенослужитеља, брата Александра Радовића, дипломираног студента Факултета графичког дизајна у Београду, сабрата у манастиру који је прошао искушенички период и замолио Архиепископа да га кроз чин мале схиме посвети на службу Богу, Цркви и народу.

Тада је уследио онај потресни дијалог између Владике и кандидата за монашки чин: „Што си дошао к Светој Цркви и обитељи овој, брате?“, и одговор: „Желим живот испоснички, свети Владико!“ – и даље све по реду, како је прописано од Светих Отаца. Пошто је брат Александар на сва питања и завете послушности, нестицања и целомудрености дао потврдан одговор, Владика га је поверио у небеско покровитељство Св. Теофила, сарадника Св. апостола Луке, и у знак преданости на безрезервну службу Богу постригао је власи његове ко се. Тиме је нови монах Теофило, уз молитве и благослове Владике и свега сабраног клира и народа, међу којима је била и његова мајка, ушао у ред војника Христових окупљених у заједници братства манастира Заова.

Протојереј-ставрофор Жарко Аничих (1952– 2014)

Протојереј-ставрофор Жарко Аничих, парох седме парохије при Храму Покрова Пресвете Богородице, после дуже болести упокојио се 19. јуна 2014. у вечерњим часовима.

Прота Жарко је рођен 8. марта 1952. г. у селу Сурјан код Мркоњић Града. После завршене београдске Богословије Светога Саве, 1973. г. ступио је у брак са Миленом, рођеном Кудра, из села Густовара код Мркоњић Града, са којом је изродио четири сина који су пошли његовим стопама и примером служења Светој Цркви, и то: ђакон Славка, докторанте теологије Јована и Павла, и најмлађег Саву, свршеног ученика Шесте београдске гимназије.

Рукоположен је 7. октобра 1973. г. и постављен за парохијског ђакон у Задру од стране Епископа далматинског Стефана, а две године касније рукоположен је у чин презвитера и постављен је за другог задарског пароха, где је био са службом све до августа 1991. г. када је због тадашњих прилика у Хрватској морао да избегне са својом породицом у Београд. По доласку у Београд, 5. септембра 1991. г. постављен је за седмог пароха при Храму Покрова Пресвете Богородице у Београду, где је служио до последњег часа. Његов вишедеценијски пастирски рад, како у Задру тако и у Београду, оставио је дубоког трага међу његовим парохијанима и свим вернима који су га познавали. Због тога је вест о његовом прераном упокојењу све ожалостила.

Заупокојена Литургија служена је у уторак 24. јуна 2014. г. у Храму Покрова Пресвете Богородице у Београду, а у наставку и свештеничко опело. Прота Жарко је сахрањен на београдском гробљу Лешће.

Проћођакон Стевица Рајајић

Светомир Драган Мрдаковић (1932–2014)

По одслужењу војног рока у ЈНА, Драган се запослио у Геокарти у Београду, после чега, 1957. г. одлази код оца у Аустралију, у Њукасл.

Цео свој радни век у Аустралији Драган је провео радећи као геодета. Био је неколико деценија председник Црквено-школске општине Св. Наум Охридски у Њукаслу. Његовим одласком остаје велика празнина у српској заједници у овом граду.

Његов отац, покојни Лазар, био је ратни заробљеник 1941–1945. и један од оснивача цркве у овом граду. Драган је следио његов пут и остао веран његовим опредељењима до краја живота.

У спортском животу, Драган је такође оставио велики траг у овом делу света. Децу која су рођена у Аустралији је такође васпитавао у духу православа и светосавља.

Последњем Драгановом испраћају присуствовао је велики број наших људи из целе Аустралије, као и пријатељи Аустралијанци и пријатељи из других делова наше бивше земље.

Драган је за собом оставио супругу Јелену, сина Драгана и ћерку, унук... Сахрањен је на српском православном гробљу у Њукаслу, поред својих родитеља Лазара и Спасеније.

Царство му Божије!

М. А.

Владика Игнатије је изговорио поучно слово новом монаху, призивајући га да вазда има мир и љубав са Богом и ближњима у заједници коју

му је Господ одредио. У овом светом богослужењу удружили су молитве и монаси из Цетињског манастира, те манастира Витовница и Јошаница. ■■

Обновимо Храм Светог Јулијана у Шибенику

Храм Светог Јулијана у граду Шибенику саградили су православни Срби и Грци 1569, у данашњем старом градском језгру Шибеника. Ово је један од четири православна храма у овом граду. У Другом свјетском рату је бомбардован и том приликом је знатно страдао – остали су само спољашњи зидови. Иако је вријеме тешко и оскудно како материјално тако и бројем наших вјерника (у последњем рату 1995. већи дио православних Срба је протјеран са својих вјековних огњишта), са Божијом помоћи и благословом Епископа далматинског Г. Фотија, ових дана ћемо почети са првим припремним радовима око обнове Храма Светог Јулијана.

Стога молимо и апелујемо на све вјернике и људе спремне да чине добро, да се укључе и помогну у овом значајном и за наше спасење корисном дјелу.

Сви који желе помоћи свој прилог могу уплатити на жиро-рачун Црквене општине Шибеник:

HR2024840081103822256
Raiffeisen BANK

Помозите и ви обнову Призренске богословије!

У септембру 2011. године обновљен је рад Богословије у Призрену, која је запаљена и уништена у мартовском погрому 2004. године.

Богословија је од кључног значаја за опстанак српске заједнице на КиМ – којој су потребни свештеници који су одрастали, учили и живели на овим просторима. Епархија рашко-призренска и косовско-метохијска овом приликом упућује апел верном народу у земљи и расејању да својим прилозима помогне рад Призренске богословије.

Динарски рачун:
Комерцијална банка, 205-172349-51

НАРУЏБЕНИЦА		Шифра претплате (попуњава служба претплате)		Претплаћујем се на следеће часописе (означите жељени часопис и начин претплате)	
Име и презиме наручиоца:			ПТТ број и град:		
Адреса:			Држава, епархија:		
Часопис	Годишња претплата		Начин слања (важи за иностранство)		
	Србија	Иностранство			
Православље	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£	Обичном поштом		
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£	Авионом		
Православни мисионар	500 динара	20€	Обичном поштом		
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом		
Теолошки погледи	900 динара	20€	Обичном поштом		
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом		
Гласник СПЦ	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе	Обичном поштом		
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе	Авионом		
Свештосавско звонце	690 динара	25€	Обичном поштом		
		30€ за Европу или 40€ ван Европе	Авионом		
Наруџбеницу слати на адресу: „Православље“ – Српска Патријаршија, Краља Петра 5, 11000 Београд, Србија					